

AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ

Australijos Lietuvis

Pirmasis lietuvių laikraštis Australijoje

Prenumerata: metams £2.10.0, pusei metų 26/0, atskiro numerio kaina 1/9. Užsienin kaina ta pati. Skelbimai: 10/0 už skilties colį. Nuolatiniams skelbėjams žymi nuolaida. Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0; už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus. Užuojautos, sveikinimai ir pan. 10/0. Adresas: "Australijos Lietuvis", 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. Tel. LU 5827

THE AUSTRALIAN LITHUANIAN
The first Lithuanian Periodical in Australia
Publisher: Jurgis Glušauskas

Printed and published by Australijos Lietuvis
Publishing Co., 35 Cator St., Hindmarsh, S. A.
Phone LU 5827

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

ŠEŠTIEJI METAI

Kaina/Price 1/9

Adelaide, 1953 m. birželio/June 27 d.

Registered at G.P.O., Adelaide,
for transmission by post as a periodical.

13(124)

Sensacingas posukis Korejoje

Skaitytojai jau žino, kad beveik po dviejų metų tamponių, Panmunjono palapinėje pagaliau buvo pasirašyta karo belaisvių pasikeitimo sutartis tarp komunistų ir Sąjungininkų. Buvo susitarta, kad tie karo belaisviai, kurie nenori grįžti į komunistų valdomas sritis, perduodami penkių valstybių žinion, galės būti komunistų lankomi ir "šviečiami", o jeigu ir po to teroro dar kartas negrįš pas komunistus, tai galės išskelbiant kur jis nori. Oficialiai buvo tvirtinama, kad tik nesutartimas dėl karo belaisvių trukdo pasiekti taiką Korėjoje.

Panmunjono palapinėje abi delegacijos jau statė paskutinį tašką, attribojantį komunistų ir Sąjungininkų pozicijas, ir spauda jau tvirtino, kad po kelių valandų karo veiksmams sustos, nes paliaubų sutartis beveik baigta. Tačiau palinkusius ant žemėlapių delegatus kaip perkūnas iš giedro dangaus trenkė netikėta žinia: Pietų Korėjos prezidento Syngman Rhee įsakymu visi šiaurės korejiečiai karo belaisviai, kurie nenori grįžti pas komunistus, išleisti į laisvę... Tokių būta apie 26.000. Ši žinia sumaišė visus smeigtikus, nusagstytus žemėlapyje ir delegacijos tuoj pat išsiskyrė, net neatarusios kada susitikti.

Drąsus ir teisingas Pietų Korėjos prezidento žingsnis sumaišė visus tariamosios taikos planus. Po kelių dienų komunistų delegacija pareikalavo sušaukti Panmunjono palapinėje posėdį, kurio metu įteiktą griežtą notą Sąjungininkų delegacijai. Notoje aštriais žodžiais puolama UNO karo vadovybė, kad prileidusi tokį Prezidento žygį, reikalaujama visos karo belaisvių vėl sugaudyti, o taikos pasitarimus nutraukti, paliekant teisę kiekvienai pusei vėl šaukti konferenciją palapinėje.

Po šito posėdžio Pietų Korėjos oficialūs asmenys pareiškė spaudos atstovams, kad sugaudyti karo belaisvius reikiama tiek pat, kiek pasisemti pernykščio sniego, nes jų per 20.000 stoja į Pietų Korėjos kariuomenę kovoti su komunizmu kaip lojalūs Korėjos piliečiai.

Šitas P. Korėjos prezidento žygis buvo padarytas dėl to, kad sutrukdytų labai nenaudingą Korėjai taikos sutarties pasirašymą, nes Korėja, po trijų metų karo, liko visiškai sugriauta, bet nieko neatsiektą: komunistai ir toliau pasilieka paglemžę pusę Korėjos ir kiekvienu momentu graso vėl pradėti agresinį karą, kad užimtų visą Korėją.

Visame pasaulyje ši žinia sutikta gana įvairiai. Anglijos spauda labai aštriais žodžiais puola Pietų Korėjos prezidentą, kad jis sutrukdytų taikos sutarties pasirašymą, nes angliai reikalauja bet kuria kaina taiką pasirašyti, kad galėtų laisvai prekiauti su kom. Kinija. Amerikoje oficialūs asmenys kaltina P. Korėjos prezidentą, kad jis savavališkai pasielgė ir visą atsakomybę už galimas pasėkas turi pats prisiimti. Tačiau, atrodo, kad JAV - bių neoficialią nuomonę labai teisingai išreiškė senatorius Joseph McCarty (respublikonas), pareiškęs: "Laisvę mylintieji žmonės visame pasaulyje turi sukelti ovacijas Prezidentui Rhee dėl jo drąsaus žygio".

Mūsų akimis žiūrint, Pietų Korėjos prezidento žygis yra labai teisingas ir apgailėtina tik, kad dar liko apie 8.000 karo belaisvių, kurie nespėta išleisti į laisvę. Taikos su komunizmu negali būti. Korėjoje karas eina ne dėl Korėjos intereso, bet kad sulaukytų komunizmo veržimąsi į naujas sritis. Kol jis nebus sudažytas, tol jokios taikos nebus. Mes gerai žinome, kad karas reikalauja aukų. Bet juk kiekviena kova už laisvę aukų reikalauja ir jų sunku arba visai negalima išvengti.

***

Visame Korėjos fronte komunistai

pastarąsias dvi savaites vykdė didelio masto puolimus. Daug kur Sąjungininkų kariuomenė turėjo užleisti teritorijas, tačiau daug kur ta teritorija vėl atsiimta.

***

Paskutinėmis žiniomis, iš belaisvių stovyklų vis daugiau "pabėga" karo belaisvių. Stebėtina, kad Pietų Korėjos kariuomenės sunkvežimiai skubiai gabena belaisvius toliau nuo stovyklų, kad jų nepagautų kitų tautybių sargybos.

UNO armijos vadas gen. Clark pareiškė, kad nėra įmanoma greitai laiku pakeisti pietų korejiečių sargybas kitų tautų daliniais, nes reikėtų susilpninti fronto liniją, kas šiuo metu negalima. Taigi, tebėga, jeigu jiems patinka...

PIETŲ KORĖJOS SĄLYGOS DĖL TAIKOS

Jungtinių Tautų kariuomenės Korėjoje vadas gen. Clark jau du kartus konferavo su Pietų Korėjos prezidentu Dr. Rhee dėl susidariusios nenumatytos padėties paleidus karo belaisvius.

Dabar išryškėjo, kokiomis sąlygomis Pietų Korėja sutinka pasirašyti taikos sutartį. Pagrindiniai punktai yra try:

* Kinijos komunistų karo jėgos turi pasitraukti iš Korėjos, o jeigu tai neįmanoma, tai ir Sąjungininkų jėgos turi pasitraukti;

* Sudarymas tarpusavio gynybos sutarties tarp Pietų Korėjos ir Jungtinių Amerikos Valstybių;

* Pasirašius taikos sutartį politinės konferencijos darbo laikas apribojamas 90 dienų ta sąlyga, kad karo veiksmams vėl turėtų tuoj pat prasidėti, jeigu politinė konferencija negalės surasti priimtino sprendimo.

Prezidentas Dr. Rhee paaiškino, kad karo belaisvius jis paleido vadovaudamasis grynai žmoniškumo sumetimais, nes jų perdavimas komunistams (kas pagal dabartinę sutarties sąlygas yra neišvengiama) reikėtų jų likvidaciją.

Toliau Dr. Rhee pareiškė, kad Pietų Korėja neįsileis Indijos kariuomenės, kaip neutralaus karo belaisvių prižiūrėtojo, į savo teritoriją. Jeigu ji bandytų lipi į Korėją, tai Korėjos kariuomenės pasipriešins ginklu.

Be to, R. Rhee nurodė, kad Pietų Korėja ves karą viena, jeigu Sąjungininkai kapituliuotų. Pažymėtina, kad Pietų Korėja šiuo metu turi 16 divizijų gerai apmokytos ir amerikiečių apginkluotos kariuomenės, tuo tarpu gi šiaurės Korėja, saugoma organų žinionis, turinti tik 6 divizijas. Taigi, pasitraukus svetimoms kariuomenėms, Pietų Korėjos laimėjimas būtų užtikrintas.

Kaip įvykiai vystysis toliau, parodysi netolima ateitis.

PRANCUZIJA VIS DAR BE VYRIAUSYBĖS

Jau visas mėnuo baigėsi, o Prancūzijos partijų lyderiai niekaip nesutaria dėl vyriausybės sudarymo. Veltui prezidentas Mr. Auriolis posėdžiauja su partijų vadais. Dėl nebuvimo Prancūzijos vyriausybės negali įvykti ir numatyta trijų didžiųjų konferencija Bermundo saloje, kur bus aptariama galimumas konferencijos su Sovietų Sąjuga "amžinai taikai" padaryti.

DAUGĖJA IŠSISKYRIMAI AUSTRALIJOJE

Statistikos Biuro duomenimis, visoje Australijoje 1952 metais buvo 7106 išsiskyrimai, tai yra pats didžiausias skaičius per pastaruosius penkeris metus. Didėjančiu išsiskyrimų skaičium ypač susirūpinusios religinės organizacijos, tačiau, atrodo, kad sunku tą reiškinį sulaukyti.

IVYKDYTA BAUSMĖ ŠNIPAMS

Birželio 18-19 d. naktį Sing Sing garsiajame kalėjime, New Yorke, elektros kėdėje įvykdyta mirties bausmė Julijui ir Ethel Rosenbergams už išdavimą atominių paslapčių Sovietų Sąjungai.

Abu Rosenbergai buvo nuteisti mirties bausme prieš du metus, bet jų gynėjai vis surasdavo naujų motyvų atidėti bausmės įvykdymą. Jau paskyrus bausmės įvykdymo datą dar buvo įteiktas teismui prašymas peržiūrėti bylą, tačiau teismas prašymą atmetė, neradęs jokių naujų aplinkybių, dėl ko byla turėtų būti peržiūrėta ir sprendimo vykdymas atidėtas Abu Rosenbergai buvo areštuoti jau prieš tris metus ir apkalinti už išdavimą Sovietams pirmosios atominės brėžinių dar prieš tos bombos išmėginimą pačiose JAV-bėse.

Artėjant bausmės įvykdymo dienai, komunistai ir jų simpatikai visuose kraštuose bandė kelti demonstracijas ir reikalavo, kad Rosenbergai būtų paleisti. Kai kurių religinių organizacijų vadai siuntė Prez. Eisenhoweriui telegramas, kad mirties bausmė būtų dovanota. Tačiau, Prez. Eisenhoweris viems atsakė, kad teismo sprendimo jis nemano keisti, nes jeigu baudžiama mirties bausme už atskiro žmogaus nužudymą, tai nėra jokio moralinio pagrindo nebausti tokia pat bausme tu, kurie išduoda valstybės paslaptis. Juk komunistai, gavę atomines bombas pagaminimo paslaptį ir prisigaminę bombų, išžudys milijonus Amerikos ir kitų kraštų žmonių.

Visai suprantama, kad komunistai ir jų simpatikai darė pastangų Rosenbergus išvaduoti iš elektros kėdės, tačiau darosi kažkaip nesuprantama, kad jiems padėjo ir kai kurių religinių organizacijų vadai. Reiktų manyti, kad jie tai darė grynai iš žmoniškumo, nes mirties bausmė juk yra nežmoniškas dalykas. Tačiau kyla labai rimtas abejojimas, ar tikrai tai msotyvais vadovautais. Kur gi buvo ir yra tie patys geraširdžiai vadovai, kad jie nemato, kiek milijonų nekaltų žmonių išžudė Kremliaus valdovai, kiek motinų ir kūdikių skęsta ašarose, gyvulinuose vagonuose vežami į Sibirą, kiek nekaltų žmonių baigia savo gyvenimą NKVD rūsiuose, Raining miškeliuose, Katynuose ir daugelyje tūkstančių kitų vietovių. Kodėl jie nesiučia protesto telegramų Kremlui, o taip labai susirūpino dviejų valstybės išdavikų likimu? Prisiminus tai, tenka suabejoti jų vadovų geromis intencijomis.

PASIBAIGĖ VYRŲ STREIKAS PRIEŠ ŽMONAS

42 - ros gatvės, Birminghame (Alabama, JAV) vyrai po ilgesnį laiką trukusio streiko pagaliau priėjo kompromisinį susitarimą su savo žmonomis. Pagal susitarimo sąlygas, žmonos ir toliau paims visą vyro algą, bet užtat vyrai gaus daugiau laiko žvejoti. Streikas buvo baigtas, kai žmonos pareiškė, kad jos vėl gamins savo vyrams pusryčius.

Pagrindiniai susitarimo punktai yra tokie:

* Vyrai nebus žmonių verčiami rėvėti daržą labai karštomis dienomis, bet galės palaukti arba vėsesniu dienų arba atlikti tą darbą vakare.

* Vyrai gali eiti žvejoti kada tik nori, bet žmonos turi teisės eiti kartu su sąlyga tačiau, kad jos bus tylios. (Kad nenubaidytų savo kalbomis žuvų).

* Žmonos vėl pirks maisto prekes pas tą krautuvininką, kuris beveik prarado savo biznį bepiešdamas streikui šūkius.

Penkiolika vyrų ir žmonių pasirašė oficialią "taikos" sutartį.

Taigi, kas Europoje vadintųsi išprotėjimu, tai Amerikoje yra visai normalus reiškinys.

SIENOS INCIDENTAS

Jordano pasienyje buvo nušauti trys žydų sargybiniai. Juos nušovė arabų legijono kariai, kurie ėjo sargybą Jordano pusėje.

Smugis komunistams Rytu Vokietijoje

Birželio 17 d. 100 tūkstančių R. Berlyno darbininkų, suglaustomis gretomis išėjo į gatves pareikšti protestą prieš bolševikų okupaciją ir marinimą badu Rytų Vokietijos gyventojų.

Naujos ir naujos kolonos darbininkų, po 2000 kiekviena, kas pusę valandos žygiavo į kovos centrą, kur rusų kariuomenė ir policija stengėsi išsklaidyti demonstrantus. Demonstrantai nešė plakatus su šūkiu: "Šalin komizmas! Šalin vyriausybė! Mes reikalaujame laisvų rinkimų ir suvienyti Vokietijos! Turi būti pakeltas darbininkams atlyginimas ir sumažintos išdirbio normos!"

Rusai, neįstengdami sulaukyti policinės priemonėmis darbininkų, išsiuntė tankus, kurie daugelyje vietų atidenge kulkosvaidžių ugnį į minias. Sužeitusius ir užmuštus darbininkus jų draugai stengėsi pergabenti į Vakarų sektorių. Apytikriai į Vakarų sektorių pergabenta 17 užmuštų ir per 100 sužeistų darbininkų.

Darbininkų minios sudraskė raudonas vėliavas nuo viešų pastatų ir sutrypė raudonųjų vadų paveikslus. Atžygiavusios prie rytų - vakarų zonų sienos demonstrantai sudugino visas sargybų būdeles ir sargybas išvaikė. "Šitaip turi būti pašalintos visos sienos!" šaukė demonstrantai.

Iš visų artimiausių kariškų bazių skubėjo rusų tankai į Rytų Berlyną ir užėmė visas strategines vietas, pasirodė kovai. Vokiečių policininkai daugumoje metė ginklus į demonstrantus ir šaukė: "Mes su jumis!" ir jungėsi prie demonstruojančių minių.

Rusų karo vadovybė paskelbė karo stovį. Uždraudė rinktis daugiau kaip po 3 asmenis, neišėiti iš namų saulei nusileidus ir iki patekėjimo.

Zygiuodami demonstrantai pro vyriausybės pastatus akmenimis išdažė langus. Karolio Markso aikštėje du demonstrantai buvo pervažiuoti rusų tanku.

Su kulkosvaidžių ir tankų pagalba demonstrantus pagaliau pavyko išsklaidyti, tačiau įtempta padėtis pasiliko.

DEGINAMOS KOMUNISTINĖS KNYGOS

JAV - bėse taip aktingai pradėta kovoti su komunizmu, kad per porą milijonų komunistinio turinio knygų išimta iš bibliotekų ir sudėginta. Kad sulaukytų tolimesnė tokių knygų "egzekuciją" turėjo įsikšti net pats Prez. Eisenhoweris, kuris pareiškė, kad esą neprotingas dailtas deginti knygas. Jo nuomone, žmonės, ir ypatinai studentai, turi pažinti komunizmą, nes priešą galima nugalėti tik tada, kai jį gerai pažįsti.

EGIPTAS PASKELBTAS RESPUBLIKA

Egipto vyriausybė, kuriai vadovauja gen. Naguib, paskelbė, kad nuo šiol Egiptas nutraukia visus ryšius su karališkąja karūna ir vadinsis respublika. Kaip žinome, praeitais metais pabėgęs Egipto karalius Faroukas paskyrė savo ipėdiniu sūnų, tačiau dabar, paskelbus Egiptą respublika, jis sosto jau nepaveldės.

Naujos respublikos prezidentu ir ministru pirmininku paskyrė pats save gen. Naguib, o ministerių sąstate padarė kai kurių pakeitimų.

DIDŽIULĖ LĒKTUVO KATASTROFA

Birželio 18 d. netoli Tokio (Japonijoje) nukrito didžiulis JAV-bių transportinis lėktuvas. Lėktuvu skridę 129 asmenys, visi priklausę aviacijos personalui, žuvo.

Visa siena su Rytų sektorium yra aklina apstatyta rusų kariuomenės su tankais ir kulkosvaidžiais.

Tokios pat demonstracijos įvyko ir Magdeburge, Chemnitze, Leipzige, Brandenburge, Halleje, Jenoje, Geroje ir Potsdame. Apie tikrą aukų skaičių tose vietovėse nėra žinių, bet neabejotina, kad ir ten komunistai praliejo vokiečių darbininkų kraują.

Daugelyje vietų demonstrantai išlaužė kalėjimų duris ir išleido visus politinius kalinius.

Iš Vašingtono pranešama, kad prez. Eisenhoweris, sužinojęs apie demonstracijas, tuoj pat paskyrė 50 mil. dolerių Vakarų Berlynui sustiprinti ekonomiką ir tuo pačiu Berlyno gyventojų atsparumą daromam komunistų spaudimui.

Netenka nė kalbėti, kad ne vienas tūkstantis darbininkų bus likviduotas arba išsiustas į vergų stovyklas Rusijoje. Tačiau ši demonstracija turi nepaprastai didelę politinę reikšmę. Ji galutinai demaskavo prieš pašaulio darbininkiją tikrąjį komunistų veidą, atskleidė jų melą, esą tik komunistai yra tikrieji darbininkų užtarėjai ir draugai. Dabar kiekvienam ir aklam aišku, kad rusiškasis komizmas yra ne kas kita, kaip nuožmus Rusijos imperializmas. Šituo neginčytinu faktu daug kas iki šiolei netikėjo, bet dabar, praliejus darbininkų kraują, akys daug kam atsidarė. Jokiam demokratiniame krašte darbininkų nešauda už tai, kad jie reikalauja geresnių darbo sąlygų ir aukštesnio atlyginimo.

Reikia pastebėti, kad Rytų Vokietijoje turi būti nepaprastai sunkios gyvenimo sąlygos, jeigu minios išėjo į gatves prieš kulkosvaidžius ir tankus. Vokiečiai paklūnus įsakymams, bet, matomai, ir jiems jau nebėliko kitos išeities, kaip eiti į gatves ir protestuoti prieš nepakęčiamą režimą.

Paskutinės žinios sako, kad daug imonių, ypatinai dirbančių Sovietų karo reikalams, sumaikintos arba apgadintos, jų tarpe ir uranijaus kasyklos.

DEMONSTRACIJOS PRIEŠ KOMUNIZMĄ ČEKOSLOVAKIJOJE

Žiniomis iš Čekoslovakijos, ten įvyko didelės demonstracijos prieš komunistinį režimą. Demonstracijos įvyko Pragoje, pramonės centre Ostravoje, bet ypatinai stiprios buvo Pilsene, kur darbininkai sudraskė Stalino ir "prezidento" Zapotackio portretus ir juos sunymė į purvą. Vietinis komunistų laikraštis rašo esą tai buvęs gudriai organizuotas bandymas įvykdyti perversmą ir atstatyti "kapitalistinį" režimą. Pilsene vietoje nuplėstų komunistinių vadų paveikslų buvo iškljuoti Dr. Benešo paveikslai.

Nors tikrų žinių nėra, bet perbėgę sieną žmonės pasakoja, kad yra daug užmuštų ir sužeistų darbininkų.

SMARKIAI PUOLAMA ANGLIJA

JAV - bių Atstovų Rūmuose, svarstant užsienio pagalbos planą, demokratų atstovas Mr. George Long nepaprastai aštriai pasisakė prieš Anglijos užsienio politiką. Jo žodžiais, Sir Churchill merkia rūsums, o anglų laivai gabena komunistams kariuomenę ir ginklus. Jo nuomone, JAV-bės negalinčios toliau pakęsti tokio tariamo sąjungininko ir būtų daug geriau, jeigu JAV-bės, užuot šelpusios Angliją, tuos pinigus pasilaikytų namie, kur jie galėtų būti geriau sunaudoti.

Prenumeruokite
"AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ!"

Anglijos užsienio politika

Apie tai Eltos bendradarbis D. Britanijoje J. Vilčinskis informuoja:

D. Britanijos min. pirm. W. Churchilis gegužės 11 d. užsienio politikos reikalais pasakytą kalbą pasiūlė didžiųjų valstybių vyr. galvų konferenciją, kurioje turėtų dalyvauti kuo mažesnis skaičius valstybių ir kuo mažiau žmonių. Savo ilgoje kalboje Rytų Europai jis teskyrė tik kelis žodžius, prasitarėdamas apie Lenkiją, kad ji turėtų likti buferinė, bet laisva valstybė tarp Vokietijos ir Rusijos. Opozicijos šulas C. Attlee pritarė svarbiausioms min. pirm. kalbos mintims, ypatingai pabrėždamas reikalą, siekiant susitarimo su Rusija, nekelti visų didžiųjų problemų iš karto, bet bandyti "išlaisvinti vieną kitą rąstą iš įstrigusio sielais".

Tarp daugelio kitų parlamento atstovų, dalyvavusių diskusijose ir kalbėjusių Egipto, Korėjos ir apskritai Rytų klausimais,

kelį atstovai atkreipė dėmesį į Rytų ir Vidurinės Europos kraštus.

Sir. W. Railkes, kuris, vienas iš nedaugelio parlamento atstovų, savo laikų protestavo prieš Jaltos sutartį, tarp kitko pasakė: "Jeigu Rusijos vyriausybė tikrai nori ilgalaikio susitarimo, tai toks susitarimas turi remtis platesniais planais, ir

ji turi iėti Vidurinės ir Rytų Europos tautų išlaisvinimas, leidžiant toms tautomis netolimoje ateityje ir su tarptautine kontrole apsispręsti, ar jos nori ateičiai surišti savo likimą su komunizmu, ar su Vakarų pasauliu.

Kad ir koks bebūtų vienu ar kitu politikos klausimu susitarimas, dėl vieno dalyko aš esu visai tikras: mažosios Europos tautos turi teisę apspręsti savo ateitį. Ilgalaikis taikos mes nepasiekime tik daliniu susitarimu. Karo metu ir po karo mes esame keliais atvejais pasizadėję, jog

darysime viską, kad Vid. ir Rytų Europos tautos būtų laisvos.

Jeigu šiuo metu, kada yra kai kurių pažymių, jog Rusija yra linkusi būti kiek nuolaidesnė, negu ji buvo netolimoje

praetijie, mes galėtume pasiekti susitarimo, pagal kurį tarptautinė kontrolė didžiosios valstybės atitrauktų savo kariuomenę iš tų kraštų, — tai jau būtų pirmasis žingsnis. Bet kol mes taip nedarome, sunku tikėtis, jog, pasikeitus vienam asmeniui, kuris tarp kitko buvo pirmtakūno dešinioji ranka, ten įvyko visiškai nusistatymo pasikeitimas".

Darbo Partijos atstovas Percy Daines, pacitavęs Eisenhowerio žodžius, kad nė iš vienos tautos negali būti atimta teisė pasirinkti savo valdžios formą ir ekonominę sistemą, pastebėjo, jog, kaip praktika parodė, nuolaidos padarytos Rusijai po paskutinio karo, pasirodė esančios pražūtingos pasaulio taikai: "Mes davėme pasižadėjimus Lenkijai — ir kas su ja atsitiko? Šiandien Lenkija labiau nei prieš 100 metų yra Rusijos dalis".

Vengrijos prarijimas, kaip Rakosi pripažino, galėjo įvykti tik su Rusijos parama. Rumunijoje, kaip pažymėjo Anna Pauker, komunistai užgrobė valdžią tik dėka "palankių sąlygų, kurias sudarė Sovietų kariuomenės buvimas krašte". Mūsų sąžinė taip pat nevisai švari dėl Čekoslovakijos.

P. Percy Daines, kreipdamasis į min. pirmininką, paklausė: "Ar mes nieko neturime pasakyti dėl visų tautų? Ar šie debatai taip ir pasibaigs nieko nepasakius apie juos?"

Ar mes norime parodyti, jog mūsų tytelėjimas reiškia, kad jie privalo amžiams likti vergijoje, o jų kraštai paverti Rusijos ūkinio imperializmo kolonijomis?

Yra liūdnas faktas, ir aš manau, tat turi slėgti kiekvieno mūsų sąžinę, kad yra milijonai žmonių, panašių į mus, gyvenančių vergų sąlygose, kuriose žmogus bijo pasakyti žodį savo kaimynui ar net savo šeimos nariui, nes už tai jį tuojau suims valstybės policija".

Atstovas Percy Daines taip pat kreipėsi į savo partijos draugus, kurie nevisuomet sugeba įvertinti padėtį už gelež. uždangos.

(Elta)

Kiti apie mus

Osnabrücke leidžiamas dienr. "Neue Tagespost" reiškia viešą pasitenkinimą gražiai pasirodžiusiais ir nugalėjusiais vokiečių komandas Vasario 16-s. gimnazijos lietuviams krepšiniškais. Wormse leidžiamas "Allgemeine Zeitung" paskelbė plačią informaciją apie Vasario 16-sios gimnazijos naujuosius rūmus Hüttenfelde, pažymėdamas, kad jie numatomi iškilmingai atidaryti per rugsėjo 8 d. šventę.

Minimoji gimnazija laikosi tos pačios programos, kaip vokiečių gimnazijos ir jos auklėtiniai bus laisvai priimami į vokiečių universitetus. "Jaunieji lietuviukai tiek pat gerai šneka vokiškai, kaip ir mokiniai vokiečiai", skelbia minimųjų rūmų administratoriaus A. Gešvėno lūpomis laikraštis. Ten, kur seniau gyveno bankininkai ir princesės, dabar šiam "seno stiliaus svajingame internate" įsikūrė lietuviai, "palikuonys narsios baltų tautos, kovojančios su savo krašto pavergimu". Laikraštis reiškia įsitikinimą, kad "lietuviai Württenbergo - Badeno ir Hesseno "pasieni" jausis visai gerai" ... Panašius aprašymus įsidėjo "Rundschau" ir kt. vokiečių laikraščiai. Visai ką kita apie tuos pačius lietuvius ir jų kaimynus baltus skelbia Münchene leidžiamas komunistinis "Bayrisches Volksecho", vokiečių skaitytose mėginamas nu-teikti, kad jų kraštuose

įvedimas prievarta komun. sistemose "lietuvių, latvių ir estų tautoms atvėręs vartus į laimingą ateitį" ... Apie juos nesigėdijama taip meluoti, kad, girdi, seniau, nepriklausomais laikais, jų uostai buvo apmire, ūkininkai turėjo per maža, kad galėtų išgyventi ir per daug, kad įstengtų numirti". Jų lygmuo net per 22 metus nepasiekęs 1913 m. lygmens, "gatvėse grūdosi bedarbių armija, šimtai tūkstančių ūkininkų buvo išalkę žemės. Viskas iš pagrindų pasikeitė, kai buvo įsijungta į Sov. Sąjungą" ... Taip pasikeitė, kad jeigu galėtų, tai tų kraštų gyventojų 95% pasuktų į laisvę, metę visą sovietinio rojaus "gėrybes" ... Būdinga, jog nesigėdinama tokiais pramanytais niekais, falsifikuojant tikrovę, kvailinti kitų kraštų komunistus. O kai tų kraštų organai pasiūlo to rojaus ištroškusiems ji ji važiuoti, kaip kad padarė JAV-bių emigr. įstaigos "Vilnius" Andriuliu, tai tie visokiais būdais rūpinasi, kad tik liktų tuose jų taip keikiamuose "buržuazinuose kraštuose".

Amerikiečių spauda atkreipė didesnį dėmesį į "Life" atspausd. A. Sniečkaus nuotrauką.

Lietuviai atsiųstuose redakcijai lai-

kuose pažymi, kad net jo brolis, kuris dabar gyvena Čikagoje, laiko jį savojo krašto išdaviku. "New York Daily Mirror" skelbia, kad Lietuvoje iš 3.134.000 gyventojų 98% yra ne rusai. Dienraštis klausia, tad kokią teisę turi rusai į Lietuvą? "The Herald Statesman" yra įsidėjęs pranešimą apie pasižymėjusį gyd. Finkelšteiną, kuris Lietuvą vadino savo gimtuoju kraštu ir yra dirbęs JAV konsulate Kaune.

Rytprūsiai šiandien

"Ost - West Kurier" Nr. 19/1953 m. rašo, kad Sovietų atlasai jų laikinai okupuotą Rytprūsijų šiaurinę dalį, vadinamąją Kaliningrado sritį, yra atžymėję jau kaip integralinę SSSR teritorijos dalį. Laikraštis pažymi, kad

dar ir šiandien Rytprūsius skiria viena nuo kitos dvi geležinės uždangos. Laikraščio žiniomis, šiuo metu pajūrio sritis iki pat Klaipėdos yra kariuomenės kimšte prikimšta, o karinių įtvirtinimų žiedas rodo stipriausią tos rūšies koncentraciją. Prie Aistmarių pastatytos septynios V ginklų stotys ir daugybė radaro stočių.

Piluva su Klaipėda sujungta dvidešimčia fortų, kurių patrankos atsuktos į pačius šiauriausius Vakarų gynybos narius.

Sritis tarp Karaliaučiaus, Isrutės (bolševikiškai pavadintos Černikovskiu) ir Tilžės (Sovietosko) yra tiesiog hermetiškai atskirta nuo likusio pasaulio.

Net ir pietinę Rytprūsijų dalį okupavusiems lenkams neleidžiama laisvai vykti per spygliuotomis vielomis, apsaugotais bokštais ir kulkosvaidžių lizdais sustiprintą sieną. Laikraštis skelbia, kad šiandien šiaurės Rytprūsiose esą apie 800.000 Sovietų kareivių ir civilių, iš jų 100.000 tik viename Karaliaučiuje. Iš 450.000 valstiečių ir darbininkų, tarp 1946 - 1948 m. įkurdintų Rytprūsiose iš centrinės Rusijos, tik iki 1947 m. rudens apie 80.000 grįžo slapta atgal. Vokiečių-belikų nedaug, jų kolonijos dažnai iki 800 žmonių dydžio keliaujančios iš vienos vietos į kitą.

Jos susisiekiandios su antibolševikiniais partizanų daliniais, veikiančiais Pabaltijo valstybių teritorijoje.

Lenkų okupuotoje srityje daugumą naujai kurdinamųjų gyventojų sudarą naujakuriai iš Vilniaus srities ir šiaurinių Kongreso Lenkijos sričių. Geležinkelio linija tarp Varšuvos ir Karaliaučiaus, skirta pervežti lenkų reparaciniams gėrybėms Sov. Sąjungai, nepaisant stiprios apsaugos, nuolat puola ma partizanų. Daugiau iš jų pasireiškia "Husarų divizijos" ir "Miško brolių" atskiri vienetai. (Elta)

Smunka komunistine itaka

Kaip apiplėšiami krašto gyventojai, pavaizduoja, anot šveicarų "Baseler Nationalzeitung", paskutinė "valiutos reforma" Čekoslovakijoje. Senosios valiutos pakeitimas nauju kursu faktiškai yra santuopų konfiskavimas ir krašto apiplėšimas. Jei seniau darbininkas svarui sviesto užsidirbti turėjo prakaityti 50 minučių, tai šiandien jau 5 k. daugiau. "N. Y. Times" pažymi, kad valdžios pareigūnai iki paskutinės minutės melavo, neigdami gandus apie galimą valiutos keitimą. Devalvacija nušlavė visa, kas darbo žmonių buvo kruvinu prakaitu sutaupta. Čekoslovakijoje pravesta "pinigų reforma" "N. York Post" įvertina kaip "nepaprastai žiaurų aktą". Algos ir atlyginimai tuo būdu sumažinti 5 kartus. Darbininkai po 8 darbo valandų gali būti priversti neribotą laiką dirbti antvalandžius. Panašios "reformos" buvo taip pat Lenkijoje, Rumunijoje ir Bulgarijoje, o po jų gyventojai ipareigoti dar daugiau dirbti ir daugiau padaryti. Apie "streikų laisvę" ten niekas nė negalvojo ...

Austrijoje 47.000 kvalifikuotų darbininkų gavo Sovietų pakvietimus "aplankyti Sov. Sąjungą". Pakviestieji austrai nežino, ką daryti: ar bėgti į vakarus, ar važiuoti "į svečius". Į Berlyną šiomet atbėgo jau 190.000 žmonių. Kaip komunistai net per meną varo propagandą, išsamiai pavaizdavo į vakarus atbėgusių su savo vyrų vengrų balerina Kovač. Pabėgęs antrasis lenkų lakūnas Jazwenskis, "N. Z. Z." žiniomis, sakosi apie pirmojo pabėgimą sužinojęs iš L. E. radijo.

Visi lenkų aviacijos vadai ir instruk-

toriai yra rusai.

Lenkijoje daug kur viešai skelbiama apie Vakaruose esantį kurdą, jų ginklavimąsi ir ruošimąsi pulsti komunistus, bet jis pats labai nustebo, kai Bornholmo saloje ne tik nerado jokios "įtvirtintos amerikiečių bazės", apie kurią kaip tikriausią faktą skelbė jo bolševikiniai komisarai, bet net ir betonu išgrįstos lėktuvams nusileisti aikštės.

"Rheinischer Merkur", laikomas neoficialiu kancl. Adenauerio organu Nr. 20/1953 skelbia, kad

kominformas faktiškai pats griūva, nereikės jo nė formaliai panaikinti. Svarbiausia kominformo smukimo priežastis — kad nuo 1947 m. lig šiol Vakarai politiškai ir ūkiškai konsolidavosi, kompartijų įtaka visur smunka, o jos pačios vis daugiau išryškėja kaip tikros Maskvos agentės.

"Viskas priklauso nuo Vašingtono". Iš Sudetų vokiečių grupės vado Dr. Lodgmano von Auen pareiškimų paaiški, kad

Sudetų vokiečiai savo reikalams viešai ginti yra nusprendę dar šiomet sudaryti "Sudetų vokiečių tarybą", į kurią įeity apie 60 - 100 narių. Iš Sudetų vokiečių spaudos toliau paaiški, kad jie nė nemano laikytis 1937 m. sienų. Panašius užuominų yra padaręs ir Vokietijos susisiekimo min. Dr. Seebornas. Sudetų vokiečiai, kaip pažymi "Die Stimme" Nr. 22/1953, nori vesti "savarankišką Sudetų vokiečių grupės politiką" ir "laimėti sau amerikiečių tautos simpatijas", kad tuo būdu "galėtų ginti savo interesus", atsverdami Laisvosios Čekoslovakijos Tarybos įta-

ką. "Jei mes Vašingtono nepatrauksime į savo pusę, visokia kova ir visoks organizavimas bus beprasmiškas", pareiškė Dr. Lodgman von Auen Sudetų vokiečių apskričių vadovams. Kiek anksčiau prof. W. Hallsteinas, Vokietijos užs. reik. ministerijos valstybės sekretorius, atsakydamas į kai kurių parlamento narių paklausimą, kokie santykiai yra tarp Vokietijos ir minimosios L. Čekoslovakų Tarybos, pažymėjo, kad

tarp Vokietijos federal. vyriausybės ir tremtinių egzil. vyriausybės nepalaikoma jokių diplomatinų santykių. Taip pat vyriausybė neturinti duomenų kurie rodytų, kad minimosios Tarybos ar kurios nors kitos čekų tremtinių grupės veikla Vokietijoje sudarytų grėsmę jos tvarkai ar saugumui. Tačiau vokiečių vyriausybė laikosi nuomonės, kad teisė į tėviškę yra įgimta žmogaus teisė, todėl daro žygių, kad tokia pažiūra būtų įteisinta kaip tarptautinės teisės norma. Bendrojo vokiečių bloko (BHE) pirmininkas ir Schleswigo - Holsteino krašto min. pirm. pavad.

Kraftas Bonoje pasakytą kalbą, kaip praneša amerikiečių telegramų agentūra AP,

reikalaujamas daugiau, pasisakė prieš "kvailį ir neapgalvotą reikalavimą atstatyti 1937 m. sienas",

siūlydamas Bonos vyriausybei suaktyvinti Rytų politiką ir užs. reik. ministerijos sudaryti Rytų politikos skyrių. Atstaičius 1937 m. sienas, vokiečiams tektų atsizadėti Sudetų krašto, Vakarinių Prūsų, Dancigoir Klaipėdos krašto.

Pasaulio lietuviu seklyciose

ARGENTINA

* Tautos Fondo reikalai pajudėjo ir Pietų Amerikoje. Iki šiol laisvinimo reikalams lėšų telkimo atžvilgiu P. Amerika, išskyrus Venecuėlą, stovėjo paskutinėje vietoje. Dabar ypač gražios iniciatyvos parodė Argentinos TF atstovybė, vadovaujama pramonininko J. Čikšto, kuri, prisidėriniusi prie vietos sąlygų ir bendrai veikdama su Arg. L. B. vadovybe bei kt. patriotiniais veikniais, aukų telkimą Lietuvos laisvinimo reikalams pradėjo vykdyti ruošdama parengimus. Ta proga patriotines kalbas pasakė TFA pirm. J. Čikštas, LB gen. sekr. L. Sruoga, kun. P. Brazys, F. Vaitkevičius, ats. gen. Daukantas ir kt. Pirmasis parengimas puikiai pavyko. ALB redakt. K. Norkus plačiai nušvietė, kaip buvo renkamos Lietuvai laisvinti lėšos per I-jį Pasaulinį Karą, kaip buvo realizuota Lietuvos Laisvės Varpo mintis ir kt. Šiuos TF aukų telkimo įvykius plačiai ir palankiai aprašė "Argentinos Lietuvių Balsas".

D. BRITANIJA

* Karalienės Elžbietos II vainikavimo iškilmės buvo tiesiai žiūrovams perduotos televizijos aparatais. Per televiziją buvo galima matyti taip pat lietuviai skautai, dalyvavę vainikavimo proga suruoštamame skautų sąskrydyje. Lietuviai skautai su latviais buvo vieninteliai atstovai kraštų anapus gelež. uždangos.

Am. Balsas vainikavimo proga transliuotame pranešime pažymėjo, kad tais laikais, kai buvo vainikuojama Elžbieta I-jį, Lietuva buvo galinga valstybė.

Baltijos jūroj dėl dominavimo ėjo didelės varžybos. Lietuvos ir Lenkijos karalius Zigmantas - Augustas savo angliškai rašytame laiške britų karalienėi Elžbietai I-jai prikašėjo, kad ji, siųsdama rusams ginklus, remia Lietuvos priešus ir žemina savo vardą. Ta proga ne vienas lietuvis taip pat prisimena, kaip buvo vainikuotas Lietuvos karalius Mindaugas ir karaliumi tituluojamas Vytautas, nors ir nesulaukęs karaliaus vainiko.

Radiojo pranešimu, pasižymėjęs britų artistas Gelgudas, kurį kiti skelbia esant lietuviško kilimo, karalienės Elžbietos II pakeltas į riterius.

URUGVAJUS

* Reaguodamas į sovietų "taikos ofenzivą", mūsų tautietis Casimiro Verax parašė P. Amerikos spaudai straipsnį seriją, daugeliu faktų iš Lietuvos likimo atskleidždamas, ką iš tikrųjų reiškia tikrovėje bolševikinė taika ir jų linksnuojamas kity tautų teisę gerbimas ...

* Antilietarinio Sąjūdžio Montevidėje leidžiamas biuletėnis "De frente" savo straipsnius pailiustravo bolševikinio siaubo vaizdais iš Lietuvos: kankiniais iš Ramių ir Lankeliškių miš-

kelių. Fotografijas ėmė iš Veraxo knygos "Diez anos de martirio".

* Liet. Kultūros Draugija surengė "Aušros" pasirodymo 70 metų sukaktį. Paskaitą apie "Aušrą" skaitė K. Čibiras, papildomas kalbas pasakė draugijos pirm. J. Ramonas, kn. J. Giedrys ir J. Jazauskas. Į minėjimą buvo atsilankęs Lietuvos min. Dr. K. Graužinis su žmona ir attache A. Grišovas su šeima.

* I Lietuvą išvykę kai kurie Urugvajaus komunistų aktyvistai jau pradėjo į jų laikraštuką "Darbą" rašinėti įspūdingus. Bet, atrodo, tie įspūdziai Vilniuje išvažiuosiu vardu fabrikuojami kokiamie įgudusių propagandistų štabe, nes toks, pavyzdžiui, beveik analfabetas J. Donkus vargu galės taip greit išmokti rašyti straipsnius.

NUOSAVYBĖS KLAUSIMU IŠLAISVINTOJE TĖVYNĖJE

Tiek tėvynėje, tiek ir už jos sienų lietuviams, ypač tremtiniam, rūpi, kaip bus išspręstas nuosavybės klausimas būsimoje laisvoje Lietuvoje. Dar daugiau: tuo dalyku taip pat gyvai domisi net ir ne lietuviai, buvusieji N. Lietuvos piliečiai. Nuosavybės reikalu buvo nemaža rašyta spaudoje, būta gyvų diskusijų įvairiuose lietuvių susirinkimuose bei studijinėse komisijose.

Nuosavybės klausimas yra tvirtai užfiksuotas visose Lietuvos konstitucijose. Tas dėsniš nebuvo paneigtas taip pat vykstant Nepriklausomybės laikais žemės reformą, atnešusią beatsistatanciam kraštui tiek gerą. Už privačią nuosavybę, kaip principą, taip pat pasisakė Lietuvos Ukio Atstatymo Studijų Komisija ir įvairūs to klausimo specialistai, iš pagrindų studijuodami būsimosios Lietuvos ūkinio atstatymo planus. Galiausiai tuo reikalu savo žodį tarė ir VLIKas, vyriausiasis iš Lietuvos laisvinimo veiksmų, plenumo priėmdamas savo pirmininko M. Krupavičiaus pateiktą rezoliuciją. Joje sakoma, kad visus okupanto išleistus įsakymus ir patvarkymus VLIKas laiko niekingais. Pats VLIKas dar kartą pavirtina, kad jis taip pat pasisako už visose Lietuvos konstitucijose įsakmiai atžymėtą privačios nuosavybės principą, bet gi paliekant valstybei teisę nuosavybę reguliuoti. Kaip konkrečiai nuosavybės klausimas turės būti tvarkomas, pasakys išlaisvintosios Lietuvos seimas, priimdamas nuosavybės reikalu atitinkamą įstatymą.

Nėra jokio abejojimo, jog tuo pačiu bus atitaisyta visiems Lietuvos piliečiams padarytoji skriauda. Tiesa, bus nemaža techninių sunkumų, teks atsizvelgti į realias krašto ir tarptautines sąlygas, į platesnio mąsto ūkinius planus ir kuriamą naują socialinę santvarką, tačiau, iš kitos pusės, netenka abejoti, kad įvestoji sovietizacija bus likviduota ir krašto gyventojams padarytoji skriauda atitaisyta.

Lietuviu sąskrydis

Strasburge

Sekminių švenčių proga Strasburge įvyko platesnio pobūdžio Prancūzijos lietuvių suvažiavimas — sąskrydis. Kadangi šiomet sueina 700 m. nuo Mindaugo vainikavimo pirmuoju Lietuvos karaliumi, tai Lietuvių Sąjungos valdyba ėmėsi iniciatyvos suorganizuoti atitinkamą to didelės istorinės vertės įvykiu minėjimą. Minėjimas buvo pradėtas pamaldomis. Iškilmingas mišias atlaikė ir patriotišką pamokslą pasakė kun. Krivickas.

Po pamaldų įvyko iškilmingas minėjimo posėdis. Gražiai tautinėmis vėliavaitėmis išpuosčioje salėje prof. J. Grinius skaitė paskaitą apie Mindaugo vainikavimą karaliumi ir jo nuopelnus Lietuvai. Kalbėtojas pabrėžė, kad

Mindaugas išvedė Lietuvą į tarptautinę areną kaip visai savarankų ir lygų kitoms Europos tautomis partnerį.

Jeigu nelaimingi to meto įvykiai ir istorinės aplinkybės nebūtų užbaigę Lietuvos karalių dinastijos Mindaugo mirtimi, šiandien matytume Lietuvą galingą valstybę, kurios garbė skambėtų visame pasaulyje. Tačiau ir dabar Mindaugo karūnavimas kalba pasauliui, kad Lietuva nėra koks naujadaras, bet tradicinė valstybė, turinti 700 metų praktikos ir galinti reikalauti, kad jai būtų grąžinta laisvė ir nepriklausomumas.

Pagal VLIKo mintį posėdžio pabaigoje buvo nutarta pasiūlyti prez. Eisenhoweriui, Churchillui, Aurioliui ir kt. žymiesiems politikams atitinkamus raštus,

kuriomis reikalaujama iš sovietinių valdovų grąžinti Lietuvai ir kitiems pavergtiems kraštams laisvę ir nepriklausomybę. Rezolucijomis rūpintis buvo sudaryta komisija, kurion ėjo Dr. Z. Brinkis, M. I. Diktanienė, Br. Diktanas, prof. J. Grinius ir Lietuvių Sąjungos pirm. kun. J. Krivickas. Po posėdžio buvo suruošti bendri lietuvių pietūs su atitinkama menine dalimi scenoje, liet. dainomis, šokiais ir žaidimais, šiems vadovavo P. Diktanienė. Minėjime vieningai dalyvavo Europ. Kolegijos lietuviai studentai, Strasburgo lietuviai, Mulhouse lietuviai, kuriems vadovavo stud. Visockis, Thann lietuviai su p. Juška ir Vaičiuliu priesaky, Lotaringijos lietuviai, vadovaujami p. Jučias, Saaro lietuviai, kurių kelionę Strasburgu suorganizavo p. Zemelis, ir Meurthe - et - Moselle lietuviai, kuriems atstovavo p. Grabaliauskas. Dėl vizų stokos negalėjo atvykti Liuksemburgo lietuviai ir Villerupt lietuviai, kuriems nepasisekė suorganizuoti ekskursijos. Sąskrydy gausiai dalyvavo lietuviškojo jaunimo, kuris ta proga užmezgė artimesnę pažintį ir pareiškė norą, kad panašūs lietuvių sąskrydziai būtų ruošiami Strasburge, kur lietuviai galėtų bent vieną kitą dieną pagyventi lietuviška dvasia lietuvių platesniame ratelyje.

Malenkovo "taikos" ofensyvos priezastys

Po Stalino mirties Sovietų Sąjunga ėmėsi naujos taktikos. Ji padarė nežymių nuolaidų vakariečiams, kurias Vakarų komunistai, jiems prijauciantieji "taikos entuziastai" ėmė pūsti kaip naujos eros pradžia. Kadangi komunistinis pasaulis iki šiam laikui tik puldavo nesitraukdamas nei žingsnio atgal, tai palengvinimas susisiekimo su Berlynu, paleidimas iš Korėjos civiliųjų belaisvių, sušvelninimas kontrolės Viename ir kiti nežymūs gestai kelia galvosūkių, dėl ko tai daroma. Mums, pažįstantiems komunistinę struktūrą iš pat pradžių, aišku, kad tie nežymūs politikos nukrypimai kyla dėl vidaus sunkumų Sovietų Sąjungoje.

SSSR praeitis rodo, kad užėjus vidaus sunkumams, partija, kad atsigautų, tam tikram laikotarpiui sušvelnina savo režimą. Tikra, kad Stalinui mirus, toki sunkumai užpuolė Sovietų Sąjungos valdovus, todėl asmenys sugrobę valdžią į savo rankas, kol viduje nebus susitvarkyta, griebėsi seniai išbandyto metodo.

Lyg patvirtindamas tą mintį Berlyno laikraštis "Der Bund" paskelbė žinią, kad Sovietų Sąjungoje eina stiprus valstybinio aparato valymas. Straipsnio autorius pastebi, kad šis valymas yra daug platesnis už visus anksčiau buvusius valymus. Šitas valymas daugiausia palietė karo ir laivyno ministerijas, kurios yra sujungtos į vieną vienetą. Ryšium su tais valymais 6000 jūros laivyno karininkų perkelta į žemyną kariuomenę. Yra sudaryta komisija, kuri išdirbo naują karininkų paruošimo programą. Ryšy su tos komisijos darbais 1372 karininkai, gruodžio mėnesyje baigę Molotovo akademią, turi grįžti atgal į mokyklą "pagilinti" karo mokslą. Karo teisės akademija Maskvoje paskelbta vakarietiško nusiteikimo ir kontrevoliucijos lizdu. Jos direk-

torius, gen. leit. profesorius Liuboras pašalintas. Toluose Rytuose areštuotas vice - admirolas Arkonidze. Vasario mėnesyje "išėjo į atsargą" daugelis aukštųjų karininkų. Rytų Vokietijoje buvo politinis patikrinimas palietęs visus karininkus ir valdininkus. Komisijos pirmininku paskirtas partijos centro komiteto narys, asmeninis Malenkovo draugas, Dimitrijus Oginjevas.

Panašus valymas vyksta ir užsienių reikalų ministerijoje, kur dauguma valdininkų tapo tikrinimo komisijos aukomis.

Vienas būdingiausių dalykų yra Sovietų Sąjungos ministerijų mažinimas: iš 60 ministerijų, sujungiant jas, padaryta 24 ministerijos. Šia proga daugelis aukštųjų tarnautojų atleista iš tarnybos. Visose srityse yra tendencijos skirti į aukštąsias vietas jaunos tarnautojus, kurie yra Malenkovo šalininkai.

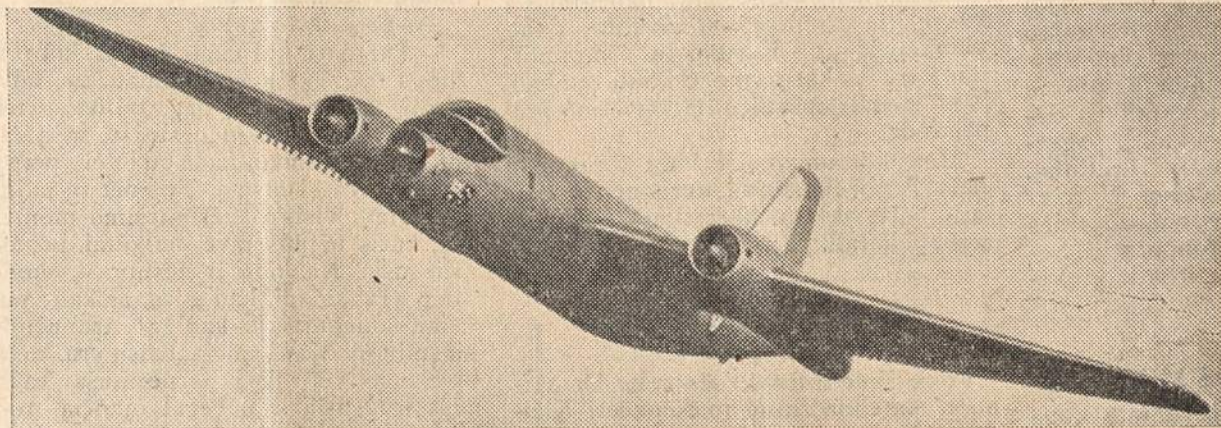
Antras dalykas, dėl ko Sovietų Sąjunga kiek nukrypo nuo savo laikyenos linijos — ekonominiai sunkumai Rusijos viduje ir satelituose kraštuose. Lenkijoje, Čekoslovakijoje, Vengrijoje, Rytų Vokietijoje darosi tiesiog katastrofinė padėtis. Jau priėjo ligi to, kad Rytų Vokietija bando taikyti NEP politiką, t. y. grąžinti smulkesnes nuosavybes žemės ūkio savininkams. Pramonės gamybą atskirose šakose pasiekė tik 35 - 45% plano.

Manoma, kad Malenkovo tikslas masiniais paliuosavimais ir pakeitimais vadovaujamy vietų savo žmonėmis, sustiprinti kontrolę pagrindinėse pozicijose ir tuo pačiu sutvirtinti savo padėtį. Kadangi toks darbas reikalauja kiek ilgesnio laiko, tai Malenkovas buvo priverstas sušvelninti politiką ir pradėjo "taikos giesmę". Bet tas nei kiek nekeičia esmės, nes "Leninizmo strategija ir taktika" sako, kad komunistinė-

je praktikoje, susidarius tam tikroms vidaus ar užsienių politikos situacijoms, tenka priešui daryti tam tikrų nuolaidų, tačiau į jas reikia žiūrėti tik kaip į tikslingumo padiktuotus laikinus sprendimus, priskirtinus prie komunistinės strategijos ir taktikos. Svarbu būti elastingu ir mokėti manevruoti.

Paskutinėmis žiniomis Malenkovo valymo akcija palietė ir Lietuvą. Visai nenubėgtume, jei būtų išvalytas ir Lietuvos budelis A. Sniečkus.

Tik visai be reikalo dalis atsakingų Vakarų politikų apsaigo nuo tos "taikos" sirenos giesmės.

The first Australian-built Canberra bomber in a test flight this month.

Pirmasis Australijoje pagamintas vidutinės bombonešis Canberra, atlieka bandomą skridimą.

By courtesy of The Chronicle

jo sirguliuoti ir 1947 m. mirė. Vėliau Elena atsistojo šiek tiek ant kojų ir nusipirko paršuką.

O štai kaip sutinka grįžtančiuosius J. K., grįžęs iš Vokietijos su dviem lagaminais gerų daiktų, apsirėngęs geru kostiumu, turėjęs gerą laikrodį. Atvykus jam į Lietuvą, pereinamajame punkte jis turėjo eiti į pirtį. Visus daiktus palikęs nusirengiamajame kambaryje. Išėjęs iš pirties, savo daiktų neberadęs. Kreipėsi į administraciją, kur jam buvo paaiškinta, kad turėjęs daiktus atiduoti administracijai apsaugon. Paskui gavęs šokių tokį menkos vertės kostiumą ir batus.

TECHNIKOS TOBULUMAI SOVIETŲ LIETUVOJE

Sugalvoju, suplanavę nuo Jurbarko iki Dainių sutelkti abipus kelio gyvenamąsias trobas visų tų kaimų, kurie priklausė "Gegužės" kolchozui. Buvo kalbama, kad tada kolchozininkams bus arčiau į darbą.

1951 m. ankstyvą pavasarį buvo pradėti perkėlimo darbai. Darbams vadovavo Dainių kolchozo pirmininkas Adomaitis. Perkėlimą mėgino visokiais būdais. Mėgino trobą užvilkti ant sunkvežimio. Kadangi tai pasirodė per sunku, buvo mėginta visą trobą priristi prie grandinės ir su traktorium vilkti. Daug namų taip betempiant sugriuvo ir sulūžo. Oras buvo tuo metu labai blogas, kitos trobos įklimpę į molį ir taip liko pakeliui stovėti.

Pasakotoja, sugrįžusi vokiečių, pati tai savo akimis mačiusi. Visa apylinkė subėgo žiūrėti šių prašmatnybių. Žmonės keikėsi dieną ir naktį. Adomaitis turėjęs įsakymą trobas suvilkti iki gegužės 1 d., nes kolchozas buvo pavadintas "Pirmoji Gegužė", bet žmonės vadino paprastai "Gegužė". Čia turėjo būti didelis pavyzdingas kolchozas. Dėl techniškių sunkumų tuos darbus reikėjo nutraukti, bet ir vėliau uoliajam pirmininkui Adomaičiui jau nebe teko prisidėti prie trobų suvilkimo, nes 1951 m. naktį į gegužės 1 d., jis buvo partizanų nušautas.

Gegužės 3 d., tai buvęs ketvirtadienis, turgaus diena, pasakotoja ėjusi į Jurbarką. Tą dieną Jurbarko buvo laidojamas Adomaitis. Jis buvo pašarvotas ne bažnyčioje, o partijos namuose, nes buvęs tikras komunistas. Salė buvo išpušta raudonomis vėliavomis ir gelėmis. Daug žmonių ėjo pasižiūrėti. Vėliau jis buvo palaidotas komunistų kapuose, netoli gimnazijos. Ten, šalia rusų kareivių, palaidota nemaža komunistų, kurie žuvo kovose su partizanais arba buvo nužudyti.

Tamė pačiam "Gegužės" kolchoze nuolat vykdavo sabotazas, žmonės dirbo be noro. Kadangi trūko maisto, žmonės, dar prieš kolchozo derlių nuimant, laukuose nuskindavo javų varpas, stengdamiesi nors tokiu būdu bent kiek grūdų gauti. Kolchozo arkliai buvo vienai grūdiečiai, nors prie jų buvo žmogus, kuris už jų šėrimą gavo "darbadienius", bet trūko šieno. Beveik visus arklius pagaliau papjovė. Už arklio nulupimą mokojo 25 kg rugių. Oda buvo parduodama žydai Jurbarko, už uodegą iš to paties žydo kolchozas gaudavo 25 rublius. Arklių mėšas sukupodavo ir išvirė šėrdavo kiaules. Beveik visi kolchozo arkliai tokiu būdu gavo galą.

MISRIOS VEDYBOS AUSTRALIJOJE

Statistikos duomenimis, nuo 1947 iki 1951 metų pabaigos apie 50.000 imigrantų sukūrė šeimas Australijoje. Savaiame suprantama, kad Britanijoje gimę imigrantai, būdami vienos tautybės piliečiais, vedė australes mergaites. Kitų tautybių imigrantai mažiau mišrių šeimų sukūrė.

V y r a i, kurie vedė australes, sudaro tokį nuosimtį:

prancūzai	68%
vokiečiai	54%
čekai	32%
baltarusiai	25%
lenkai	23%

Pažymėtina, kad įvairių tautybių moterys daug mažiau ištekojo už

australo vyro, būtent:	
prancūzės	44%
vokiečių	18%
baltarusės	12%
čekės	9%
lenkės	6%

Statistikoje nieko nekalbama apie baltų tautybių imigrantus, tačiau oficialiai pažymima, kad ir šių tautybių imigrantų didelis procentas sukūrė mišrias šeimas.

Kad vyrų didesnis procentas vedė ne savo tautos moteris tai visai suprantama, nes kiekvienos tautybės vyrų imigrantų yra kur kas daugiau negu moterų. O juk niekas nenori likti "amžinu viengungiū"...

Aktualėja Rytų problemos

Su artėjančia Bermundų konferencija ir galimais keturių didžiųjų pasitarimais aktualėja ir Rytų problemos. Kai kas

šiuos pasitarimus laiko įvadu į būsimąją taikos konferenciją.

Pavergtųjų Rytų tautų tremties politikai ypač pasitikti JAV-mis ir jų prezidentu Eisenhowerio viešai paskelbtaisiais pareiškimais, tarp jų paskiausiai tvirtinimu, kad

JAV nesutiks su jokia "naujuoju Munchenu".

Ypač apstu vokiečių spaudoje įvairiausių žinių ir spėlojimų apie laikinai okupuotųjų Vokietijos sričių ateitį. Vokiečių pabėgėlių "Pressedienst der Heimatvertrieben" Nr. 20/1953 paskelbė iš britų komisaro sferų išeinančią žinią, kad

naujai planuojamu Churchillio "Rytų Locarno" norima dalį už Oderio-Neissės linijos esančios vokiečių teritorijos grąžinti vokiečių administracijai.

Numatoma naujoji linija eitų šiomis vietovėmis: Glatzeris - Neissė - Ode-rius - Zullichau - Kolbergas. Sovietai tikisi, kad, tokią liniją priėmus, vokiečių tauta turėtų pasižadėti niekadus jėga savo sienų nekeisti. Dėl galimo "komdominijumo", kur tam tikras sritis valdytų vokiečiai ir lenkai, britai esą pesimistiškai nusiteikę, tačiau galimas dalykas, kad iš jų pusės toks pasiūlymas taip pat galėsiąs būti padarytas. Lenkų spauda visokius galimus teritorijos pakitimus jų nenaudai sutinka skeptiškai ir kalba, kad "britai juos gali antrą kartą išduoti". Tačiau lenkų politikai su pasitenkinimu priima visos eilės vokiečių politikų pareiškimus, kuriais pasisakoma už jiems senųjų sienų rytuose grąžinimą. JAV-se pastebėtas ypač gyvas lenkų politikų domėjimasis dabartinėmis problemomis ir galima taikos konferencija.

Vokiečių tremtinių organas "Volksbote", įvertindamas profesoriaus Oberlanderio, valstybės sekretoriaus pabėgėlių reikalams Bavarijoje, paskutinius pasisakymus, pažymi, kad vokiečiai pabėgėliai Oberlanderio lūpmis pasisako už "Vokietijos kaip tilto į Rytus misiją".

Prof. Oberlanderis, kaip žinoma, yra atmetęs Mažosios Europos mintį, o pasisakęs už Didžiąją Europą, kurios branduolį sudarytų Montano unijos ir Vakarų gynybos pakto kraštai. Toji Europa, kaip kadaise Karolio Didžiojo ir Otono Didžiojo imperijos, turėtų toliau per Elbę ir Oderį plėstis į Rytus. Nėra ir negali būti Europos be slavų.

Ne su bolševikais turės būti sudaryta "Rapalo" sutartis bet su išlaisvintomis Rytų tautomis. Už tokį "Rapalą" verčiau jau šiandien pasisakytų negu rytoj, tikrajam išlaisvinimui atėjus, pastebi.

labai gražus, labai romantiškas, kai, pav., moterys sėdi staklėse ir iki nakties ausdamos dainuoja... Mane traukia tenai. Lietuva yra didžiausias mano gyvenimo įvykis. Net mūsų padėties sunkumas nublandkavo prieš gamtos ir gyventojų nepaprastą vaizdą.

Vok. Kr. V-bos Inf.

Pavergtajoje tevyneje

"Laimingi" sugrįze Tarybu Lietuvon

Ką rašo apie juos sovietų spauda ir ką sako patys sugrįžusieji.

SOVIETŲ SPAUDOJE ...

Tarybų Lietuvoje leidžiamame, skirtame propagandai tremtinių tarpe, žurnale "Tėvyneje", Povilas Putninas, grįžęs iš amerikiečių zonos, rašo:

Sugrįžęs į Klaipėdą, aš nuėjau dirbti į tarybinį ūkį. Ten gavau butą ir mūsų šeimai paskyrė darbą. Gyvendami Vakarų Vokietijoje, mes užmiršome, ką reiškia socialiai pavalgyti. Tiesiog skaudėdavo širdį, kuomet mes su žmona žiūrėdavome į savo alkanus vaikus. Dabar jie turi pakankamai sviesto ir pieno.

TIKROVĖJE ...

Lietuvės P. S., grįžęs Lietuvon iš anglų zonos:

"1949 m. grįžau su transportu, kuriame buvo daug klaipėdiečių iš rusų zonos. Net ir jie grįžę krintosi ir gailėjosi tai padarę, — po trumpo laiko teko nešti į turgų parduoti kostiumus ir kitus su savim atsivežtus daiktus, nes neturėjo iš ko maitintis. Į kolchozus patekusieji gaudavo produktus tik rudenį, iki tol turėjo patys maitintis."

SOVIETŲ SPAUDOJE ...

B. Paškauskas, repatriacijos sektoriaus prie Klaipėdos miesto vykdomojo komiteto vedėjas, leidinyje "Po gimtuojų dangum", rašo:

"Atvykusius klaipėdiečius repatriantus stotyje pasitinka repatriacijos punkto tarnautojai ir tuojau pat suteikia įvairiausių paramą. Visiems išmokamas pinigines pašalpas ir parūpinamas darbas pagal kiekvieno specialybę ir pageidavimą. Daugiavaikės motinos gauna didesnę pinigines pašalpas ir pensijas, seneliai patalpinami į senelių namus, jei jie yra vieniši ir nėra kam jų globoti. Namų savininkams grąžinami jų namai, nepriklausą nacionalizacijai. Klaipėdos mieste visu 100% grąžinti namai, į kuriuos repatriantai pareiškė pretenzijų... Jei tie namai yra kitų gyvenami arba užimti imonės ar įstaigos, vydomojo komiteto nutarimu, namai tuojau pat ištuštinami ir repatriantas — namų savininkas — gali įsikelti į savo pastogę. Karo metu nukentėję namai, grąžinti repatriantui, padedami atremontuoti. Drauge grąžinami ir prie namų buvę daržai ir sodai.

Tūkstančiai klaipėdiečių sugrįžo į gimtąjį Klaipėdos kraštą ir šiandien masiškai tebegrįžta. Nė vienas jų nesiskundžia grįžęs, priešingai — kiekvienas jų lyg siaubingą sapną prisimena Vokietijoje gyventas dienas."

TIKROVĖJE ...

Klaipėdiečiai H. M., grįžęs Lietu-

von 1947 m. iš Dresdenu, sako:

"Mes visi keikėmės, kvailiai padarę sugrįžę. Rytų zonoje buvo skelbiama, kad kiekvienas klaipėdiecis, lietuvis ar vokiecis, gaus savo ūkius atgal. Grįžęs galėjo tik pasižiūrėti, kaip jo ūkis atrodo, tai buvo viskas. Trobesiai buvo rusų nugriauti, o žemė priklausė kolchozui."

Kito repatrianto pasakojimu:

Tarp 1946 ir 1949 m. iš Vokietijos, ypač iš rusų zonos, grįžo nemažai žmonių. Jie atvykdavo linksmi, parsivežę visokio turto (baldu, motociklų ir kt.). Bet kai teko po kelias dienas stotyse laukti, ūpas krito. Kiekvienas gavo po 400 - 500 rublių ir buvo išsiųsti į kolchozus, o iki 1949 m. ir tos paramos negaudavo.

Arba B. D., grįžęs iš Anglijos Lietuvos:

"Visi mes prisimename, kaip gerai gyvenome Vakaruose ir tik agentų prikalbėti, davėms suklaudinami. Vienas klaipėdiecis net kailinius iš pykčio sukramtė, kad taip kvailiai padarė. Parvažiavę į Lietuvą, neturi teisės į savo buvusius ūkius ir kojos įkelti. Visur jie vadinami išgamomis, šnipais, kalinami, nuolat tardomi ir, mažiausiam įtarimui atsiradus, tremiami į Sibirą."

SOVIETŲ SPAUDOJE ...

Balys Šablinskas, grįžęs iš Langwasserio stovyklos Vakarų Vokietijoje, leidinyje "Po gimtuojų dangum", rašo:

"Tarybinė valdžia mane aprūpino ne tik darbu, — ji dešimties metų naudojimui man paskyrė atskirą namą Panevėžio mieste, Sodu g. 44, su dideliu vaisinių medžių sodu ir bitynu. Namas dviejų butų, antrąjį butą išnuomuoju ir gatau nuomą kaip tikrasis šių namų savininkas. Panevėžyje gyvenimas labai judrus, mieste vyksta naujų namų statyba, plečiamas prekybos imonių tinklas, auga pramonė. Čia reikia dar labai daug gerų, darbščių lietuvių, — jiems darbo ir duonos pakaks. Smagu žiūrėti į atsikuriantį po karo gyvenimą, kuris toks nepanašus ir merdėjimą DP stovyklose."

TIKROVĖJE ...

1946 m. grįžusi iš anglų zonos Elena M.:

Ji su motina apsigyveno savo tėviškėje, Pietų Lietuvoje. Iš pradžių gyveno dideliame varge, buvo apsisostusios viename apleistame tvarte ir išbuvo tenai, kol tvartas pradėjo griūti. Elena dirbo iš pradžių pas ūkininkus — mezgė. Taip pat pirkdavo vilnų ir parduodavo megztus daiktus turguje. Tuo būdu bandė sau ir motinai duoną užsidirbti. Būdavo nemaža laikotarpį, kada joms teko badauti. Motina pradė-

Redaguoja P. Pusdešris

ARKIVYSKUPO METROPOLITO JUBILĖJUS

Siais metais, rugsėjo 18 dieną Kauno Arkivyskupui — Meropolitui Juozapui Skvireckui sukanka 80 metų amžiaus. Kadangi Arkiv. J. Skvirecko visas gyvenimas buvo pašvęstas tam, kad lietuvių tautai duoti pilną Šv. Rašto vertimą, Čikagoje sudarytas tam tikslui komitetas kviečia visame pasaulyje pasklidusius lietuvius — katalikus deramai paminėti tą retą sukaktį, pageriant šį didį mūsų tautos kultūrininką, mokslininką, Vytauto Didžiojo Universiteto profesorį, Lietuvos Bažnytinės Provincijos pirmąjį Metropolitą ir šimtų Lietuvos kunigų mokytoją ir globėją.

ATOMINĖS BOMBOS MORALĖ

Rev. F. J. Connell, laikydamas konferenciją Šv. Jono Universiteto studentams, palietė A. ir H. bombų moralinę problemą. Jis įrodinėjo, kad dorovinis katalikiškasis principas neleidžia, jog panašiais ginklais būtų vedamas karas. Katalikų religijos supratimu — garbingasis teologas papildė — karas privalo būti "teisingas" ir žmogiškai kovojamas.

Kiek seniau panašią mintį buvo išreiškęs "America" redaktorius kun. E. A. Conway. Jis įrodinėjo, kad Amerikos militarinė atominė strategija veda tautą į moralinę savizudybę, — "to the brink of moral suicide".

Atominių bombų A. ir H. "moralinę problemą" svarstė ir "Catholic Social Guild" tarpt. konferencijoje Londone. Vienas iš delegatų — kun. J. Murray — pastebėjo, kad iš mokinio žvilgsnio atominė bomba neprivalėtų būti sprogdinama. Pirmieji patys išradėjai pagėdavo, kad atominė bomba netaptų viso pasaulio karstu.

Bažnyčia pasisakė prieš atominės bombos vartojimą. 1948 m. vasario mėn. 8 d. Popiežius pareiškė viltį, jog atominė energija — baisiausias žmogaus proto išrastas ginklas — būtų panaudotas tik žmonių naudai ir progresui. Vėliau Šv. Tėvas pranašavo: — kiekvienas naujas ginklas sugrįžta išradėjų nenaudai.

Popiežiaus žodžiai išsipildė. Amerika, turėdama sandėlius atominių bombų, nesijaučia saugi, nes Rusija jau turinti ne tik atominę bombą, bet ir taip vadinamą "mirties rasą" bombą. Amerikai, kuri pirmoji pavartojo apokaliptinį ginklą, istorija uždėjo didžiausią atsakomybę prieš civilizaciją. Ar buvo gera? Ar bloga? I tai atsakė pats buvęs JAV prezidentas H. Truman tuojau po Hirošimos bombardavimo: — Konstatuojau tragišką atominės bombos reikšmę. Labai tiksliai pareiškė Fordham universiteto rektorius, kun. prof. Gannon: — Our savage generation cannot be trusted with the atomic bomb.

B. Mikaluskas

MASKVA BE KAUKĖS

Pasaulinė spauda vis daugiau atskleidžia tikrąjį bolševizmo veidą be kaukės. Amerikiečių ir pabėgėlių laikraščiai ypač plačiai komentavo 13 nutęstų už griaujamą veiklą kom. agentų atsiskakymą vykti į Rusiją: jie pasi-

1000 dolerių Archyvui

Lietuvių Bibliografinės Tarnybos Vadovas Aleksandras Ružanovas nuo 1951 m. gruodžio mėn. 3 d. savo spaudos rinkinius perduoda — dovanoja Pasaulio Lietuvių Archyvui. Nuo minėtos datos iki šių metų vasario mėn. 18 d. atsianti 33 didelius ryšulius, lygiai tūkstančio dolerių vertės.

Pasaulio Lietuvių Archyvo bibliografinis skyrius gauna spaudos ir iš kitur, bet didžiausias šio skyriaus rėmėjas ir vienas nuosirdžiausių bendradarbių yra Aleksandras Ružanovas. Jis pats dirba ilgas valandas įmonėje, kad užsidirbtų kasdieninę duoną. Sudaryti siuntiniui reikia daug laiko, kurio jam trūksta, tad, kai nuovargio nukamuotas, netenka, kantrybės, Archyvo Vadovybei rašo: "... atvažiuokite ir atsiimkite". Bet, kai paaiškina mos aplinkybės, dėl kurių Archyvo vadovybė negali nuvažiuoti ir atsiimti, vėl, mažindamas savo poilsio valandas,

rinko amerikiečių kalėjimą, negu "sovietinį rojų". Nurodoma, kad ir kitur komunizmo skelbėjams pasiūlytu vykti į Rusiją.

Ypatingą susidomėjimą sukėlė masinis 10.000 paprasčiausių žvejų, kinų darbininkų ir valstiečių pabėgimas į laisvę. Jie susėdo į 600 laivelių ir atplaukė į Hong - Kongą. Jų "kapitalistais" ir "Vakarų imperialistų pakalikais" negali apšaukti nė sovietinė propaganda.

Metė komunizmą ir italų komunistų vado Togliacio sūnus, kuris ne tik atsakė bolševikinių "doktrinų", bet net grįžo į katalikybę.

Tėv. Žib.

KLAIPĖDOS KRAŠTAS ŠIANDIEN

Vokietijoje išeinąs "Memeler Dampfboot" pateikia žinių apie padėtį Klaipėdos krašte, pagal iš ten gautus laiškus.

Silutės kapinės esą sulygintos ir paverstos rusų kariuomenės apmokymo aikšte. Paleičių bažnyčia paversta vietinio kolchozo javų sandėliu, o Kaukėmio bažnyčia rusai pavertę arklidėmis.

Iš Silutės ir Pagėgių apskrčių rašą, kad ten labai priverstų vilkų ir šernų. Nemuno lankos apaugusios varnalėšais, dagiais bei karklais ir virtusios dykuma. Ibenhorste ir Neringos briedžiai visiškai išnykę.

Tėv. Žib.

* **Skrybros Australijoje** šių metų sausio mėn. pasiekė aukščiausio laipsnio — išsiskyrė 400 porų, ko iki šiol dar nebuvo. Be to, 42% vedusių neturi vaikų.

* **Nuo pat reformacijos pradžios iki 1952 metų Danijoje** nebuvo įšventintas nė vienas katalikų kunigas. Didelę įtaką Danijoje padarė protestantų vyskupas Suhr, kuris perėjo į Katalikų Bažnyčią ir dabar yra katalikų vyskupu Kopenhagoje. Pereitais metais jis įšventino į kunigus pirmą daną nuo viduramžių laikų. Dabar Danijoje katalikų yra 22.000 iš 4.271.000 gyventojų.

* **Kanados statistikos įstaiga skelbia** 1951 m. pravesto gyventojų suskaičiavimo rezultatus. Iš jų paaiškėja, kad katalikų skaičius šiame krašte per pastaruosius 10 metų yra žymiai paaugęs. 1941 m. katalikai sudarė 43,4% visų Kanados gyventojų, 1951 m. šis procentas paaugo iki 44,7%. Kitais žodžiais tariant, Kanados katalikų skaičius per 10 metų nuo 4.992.000 paaugo iki 6.260.000. Iš viso Kanada turi 14 milijonų byventojų.

* **Šv. Tėvas, paprašytas BALFO** pirm. kan. J. B. Končiaus suteikti asmenišką, kad ir mažą, dovanėlę, kuri būtų kaip ir užuojautos išraiška vargšams lietuviams tremtyje, per savo nuncijų Vokietijoje arkiv. A. J. Munch perdavė BALFO centrui Vokietijoje 5.000 DM. sušelpiti lietuvius Vokietijoje ir Austrijoje ir kartu kiekvienam jų suteikė apaštališką palaiminimą.

* **Mėlynąja armija vadinasi 1917 m.** susikūrusi organizacija, siekianti vykdyti Fatimoje pasirodžiusios Dievo Motinos Marijos pasauliui nurodytus uždavinius. Jos centras yra Fatimoje, o jai priklauso daugelio kraštų katalikai. Neseniai į šią organizaciją priimti ir lietuviai. Liet. Sajūdžio vadovybė sudaro: Kun. A. Kontautas, dvasios vad. dr. P. Kaladė, pirmininkas ir dr. J. Leimonas sekretorius.

tvarko ryšulius, rašo smulkius lydraščius ir vėl kantriai tempia į paštą sunkius spaudos pūdus ir siunčia Archyvui, kad lietuviškasis žodis, gimęs svečiose šalyse, išliktų ateičiai. Už tai Pasaulio Lietuvių Archyvo vadovybė Lietuvių Bibliografinės Tarnybos Vadovui A. Ružanovui yra labai dėkinga, bet ypatingai bus dėkingos būsimosios kartos.

Ta pačia proga pranešama periodinės spaudos ir knygų leidėjams bei autoriams, kad jų siunčiami Lietuvių Bibliografinės Tarnybai spaudiniai patenka į P. L. Archyvą. Tos leidyklos, kurios norėtų išsaugoti daugiau egzempliorių ir taip pat anksčiau pasirodžiusius leidinius, prošomos senuosius leidinius ir kitus egzempliorius siųsti tiesiog Pasaulio Lietuvių Archyvui (2601 W. Marquette Rd., Chicago 29., Ill., U.S.A.).

GERIAUSIAS DRAUGAS — LIETUVIŠKA KNYGA

PRARASTOJI MEILĖ

Valentine pasakojasi savo sielvartą geriausiajai draugei, prancūzų rašytojai Colette ir prašo patarimo, kaip pernešitą skausmą, kurį jai suteikė ją palikęs mylimiausias žmogus.

Stengiausi kalbėti su ja be jokio persvaros, tu pajusi krūtinėje visiškai tusedo švelnumo ir pradėjau girti naująją čią širdį, tu ašarosi, bet jau neliūdėsi. skrybėlaitė.

—Visai teisingai, lik tokia, kokia esi, ties klaidžiosi, tačiau nepavargsi! Su jei jau nėra jokios pagalbos ar atleidimo!

—Visiškai nėra! — atsakė ji man beveik tokiu pat tonu.

—Nėra?... tuomet privalai palaukti...

—Palaukti? Ko ir kodėl palaukti?! — lyg staiga pabudusi, ar prisipildžiusi naujų vilčių, pašoko.

Aš papurčiau galvą:

—Palaukti, kol užgis žaizda, kol pradingtavo meilė jam. Žinau, tu labai tvėrimas. Klausi savęs: "Ką?! Ar aš kenti, tačiau gali ir dar atsitikti. Ateis buvau ir esu niekam neverta? Neverta tokia valanda, už mėnesio, už trijų gal, net ir tokio daikto, kuris nusivylęs meilės, užmiršta... Pačiam ramume tu šypsaisi, o čia tavo mintis užnuodija vėl bausis prisiminimais to ko netekai. Drebančia širdimi ir rankomis nori save naiviai įtikinti, kad tik mirtis yra vienintelis tavo išsigelbėjimas, tavo skausmų pabaiga. Tikrai nuo tokių skausmų, atrodo, turėtum mirti, tačiau tu nemirsi. Tikrai nemirsi! Užsimiršimo valandos ateis su įvairiausiomis nuotakomis staiga, netikėtai ir nelaukiai. Iš tikrųjų tai bus baisu, tačiau...

—Tačiau — jau su didesniu pasitikėjimu manim įsiterpia ji į mano kalbą.

—Tačiau, — tęsiau toliau, — yra ir blogiau. Tikrai yra. Ateis tokia valanda, kada tu visiškai, absoliučiai nebe-kentėsi. Taip! Tavo sielos žaizdos bus beveik užgyjusios. Tos sielos, kuri yra varge, kuri klysta, kuri ieško ir nežino ko ieško. Sielos, kuri neprasitaris, kad.. O tokiu momentu sugrįžęs skausmas bus gydantis, tie momentai, pavers į kažkokias tuštumas, bėgantis laikas bus nebylus... Tu nejausi tuomet lyg-

Colette

PARTIZANŲ DAINA

Pakvipo paraku pasaulis, Pasklido sūviai alkani. Skaisti, raudona saulė leidžias, Nuskeno ežero dugne.

Išėjo broliai Ažuolas ir Vėtra, Veidai žibėjo jų drąsa. Jiems žalios klevo šakos mojo Ir lapai, lyg ašarom, mirgėjo rasa.

Suklupo rūtose mergaitės, Žolynai glostė veidus jų. Melsvas akis į dangų kėlė, Kaip linų žiedą prie rasos.

Gražink, Augščiūsis, mūsų brolius, Gražink sūnelius į namus, — Malda pravirk vakarinė, Kaip tyli vasaros naktis.

Kai sutema ant žemės skeidžias, Kai paukščiai grįžta į namus, — Skaisti, raudona saulė leidžias Ir skęsta ežero dugne.

Gervazas Maukėlė

PLETKAI

Pletkavoja ponios, ponai, Kad žadu jau keisti stoną, Kad galva man susisuko Ne nuo džino buteliuko.

Kak geriu vien tik arbatą, Kad manęs jau nieks nemato Nei bare, nei merginėjant, Nei po miestus žiopinėjant.

Tokie pletkai susipynė, Kad žadu pirkt palapinę, Kad, užmiršęs visus vėjus, Šeimą kursiu atsidėjęs...

Būktai aš kažkokiam buše Pardaviau kengūrai dūšią, Ir esu čia jau įkliuęs, — Riečia taip lankstus liežuvis.

Pletkavokit, ponios, ponai, Jei šie pletkai jums malonūs. Bet geriau jie tepraeina, Štai iškepę naują dainą.

ne nepagalvojau. Stebėdama prieš mane stovintį gražų sutvėrimą, kuris tiksi naujos meilės, geresnės ar blogesnės, ar tokios pat, kokią prarado, be jokios pašaipos ir be jokio judesio užtikrinau: — Taip, taip... surais kitą meilę... Aš tau tikrai sakau, Valentine... vertė Vac. Tamošaitis

MARIJA RADZEVIČIUTĖ

Vaiduokliai Piliakalnyje

ZEMAITIJOS KNYGNEŠIŲ ROMANAS

(Ištrauka)

—Ar iškinkyti? — paklausė vyresnysis sūnus. Senis pakratė galvą. Patsai nelipo iš vežimo ir tik ranka parodė trobą. Sūnūs suprato ir nuėjo.

Ilgokai pagaišavęs, senis įėjo vidun. Namiškiai pakilo nuo suolo ir laukė, ką pasakys. Pakilo ir Šliugurys, kuris iki tol šnibždėjęsi su Magdute, pakilo ir Barbora, prie krosnies maitinusi kūdikį.

Švedas, baigęs kalbėti rožančių, persižegnojo, pabučiavo kryželį ir užsikabino ant kaklo. Po to tarė:

—Sėsk, Jurgi, į vežimą ir nuvežk prekes Butkiui ir į dvarą. Pasakyk, jog esu nuvargęs, o atsiskaityti nueisiu rytoj.

Sūnus pašoko ir greit dingo, o senis atsisėdo ant suolo po paveikslais, parėmė galvą rankomis ir taip valandėlę sėdėjo užsimastęs.

Mažasis vaikaišis priėjo ir, kap katinėlis, ėmė glaustis prie jo kelių, prašydamas paglostomas ar paimeamas ant rankų. Švedas pakėlė galvą ir pažvelgė į aslą. Jo veidas, kurio niekuomet nenuskaidrindavo juokas, dabar lyg ir nušvito džiaugsmu ir jis jau lenkėsi paglostyti kūdikį, bet tuč tuojau susilaukė ir, vėl rimtai nusiteikęs, įkišo ranką į kišenę, ištraukė meduolį ir padavė kūdikiui.

—Barbora, — tarė marčiai, — pasiimk vaikutį. Bet vaikas, nusigandęs rūščių senelio akių, patsai nubėgo pas mamą ir atidavė jai skanėstą, nedrįsdamas valgyti.

—O man ar nieko neatvežėt? — juokais paklausė Magdutė.

—Ne, — trumpai atsakė tėvas.

—Gal vakarieniausit, tėveli? — paklausė vyresnysis sūnus.

—Vakarieniausiu, jei turite ką nemėsiška.

—Jum visuomet stovi paruošta, nes nežinome kada grįšite, tik žinome, jog mėsiško nevalgote, — atsakė Barbora, statydama ant stalo aliejumi užspirgintos košės dubenį.

Senis maloniai linktelėjo galva ir ėmė valgyti. Namiškiai ėmė šnekėtis, bet jis nesikišo į jų kalbą ir į nieką nežiūrėjo.

Traškėjo Magdutės juokai ir Šliugurio pokštai, apšnekėjo jaunojo Švedo ūkio reikalus, jo žmona pasakojo kaimo atsitikimus, vaikai linksmiai krysčavo; tačiau senis lyg nieko negirdėjo. Pavakarieniaus, išsitęs ant suolo ir, atrodė, tuč užsnūdo. Pagaliau, pakilo Šliugurys ir, atsisveikinęs, išėjo, netrukus dingo ir Magdutė, girdi, trumpam užbėgsianti kažkokiu reikalu pas kaimynę. Barbora guldė vaikus ir su jais poteriavo, Juras drožinėjo žmonai staklių šau-

dyklę.

—Ilgai negrįžta Jurgis, — pastebėjo tėvui. Senis pakilo ant alkūnių.

—Kažkas ateina, — tarė žiūrėdamas į duris.

—Kas gi galėtų būti taip vėlai?

—Išėik pažiūrėti.

Juras pakilo, bet, jam nespėjus priėti prie durų, šios jau atsidarė ir ant slenksčio pasirodė augalotas vyras su kareiviška kepure.

—Pagarbintas, — pasigirdo duslus Juodžio Kristupo balsas.

—Per amžius, — atsakė jaunasis Švedas. — Dėl tos kepturės net nepažinau tavęs. Maniau, prasidėjo karas.

—Išgirdau tavo tėvą grįžus, žinodamas, kaip sunku jį sugauti, atėjau kad ir naktį, nes turiu svarbų reikalą.

Senis Švedas atsisėdo ant suolo.

—Eik vidun ir šnekėk, — tarė.

Juodis peržengė slenktį, nusilenkė šeimininkei ir, laikydamas rankoje kepurę, priėjo prie stalo.

—Turiu į jus, šeimininke, reikalą, prašymą... — pradėjo netvirtu balsu.

—Sakyk, — pakartojo senis.

—Patiko man jūsų dukė, todėl prašau leisti ją už manęs.

Pasakė ir nutilo, laukdamas atsakymo, bet senis tylėjo. Juras pasitraukė į kampa, o Barbora, susidomėjus, net sulaukydama kvapą, ibėdė akis į uošvio veidą.

—Kaip žinote, esu neturtingas, bet jėgos ir sveikatos Dievas man nepagailėjo. Šimtą rublių per metus uždirbu savo kirviu, daržą ir trobą turiu, vargo jūsų vienturtė pas mane nematys, nesu girtuoklis, slunkius ar valkata, gali tai paliūdyti visas kaimas. Todėl su šiuo nužemintu prašymu ir atėjau pas jus.

Žemai nusilenkė seniui, paskui Juriui ir Barborai. Senasis Švedas pakilo ir, sudėjęs rankas ant krūtinės, staigiai pažvelgė jam į akis.

—Ar mergina jau žino tavo norą? — paklausė.

—Kaip jau priimta, pirmiausiai atėjau tėvo atsiklausti.

—Tai tu prašovei, nes aš tau jos neduosiu.

—Neduosit? Kitam pažadėjot?

—Pirmas dar peršiesi.

—Prašom pasakyti, kuo aš nepatinku.

—Pasakysiu, — lėtai tęsė senis. — Dėl dviejų priežasčių nesutinku: mano mergaitė gležna, išlepinta ir atkakli, o tu esi pavydus ir kerštingas, tai ją visai nukamuosi, o ne pataisyti; antra, nors tu dediesi paprastu ir ramiu žmogum, bet iš tikrųjų esi nevalyvus, pilnas blogų sumanymų žmogus...

—Šmeižtai! — prakosė pro dantis Juodis.

—Ne šmeižtai, o teisybė, kurios ir norėjai sužinoti. Galėčiau būti tavo tėvu, tai galiu ir pasakyti, ką manau. Dievas

Laiškas iš U.S.A.

Kasdienos mozaika

Kai šiandien laikanešys atnešė man "Austarlijos Lietuvį" kalbėjau su keletu savo kaimynų amerikūnų, kurie tuojau pasiūdomavo kaip atrodo, kas rašoma, kodėl dviem kalbom rašoma, sako, tai turi būti dvigubai brangesnis laikraštis. Žinoma, bevertydami laikraštį, susipažinę su turiniu, tuojau pasigėdo vienos skilties, tokios populiarios čia visuose amerikoniškuose laikraščiuose — sakyčiau, kronikos, žinių apie pažįstamus. Jiems turėjau paaiškinti, kad Lietuvoj mes nebuvom įpratę detališkai raportuoti apie save ar savo pažįstamų gyvenimo smulkmenas. Sako, esą, tai europietiška, matyt. Jiems tai tuojau įdomiausia susipažinti, kas dedasi aplink juos, o jau paskui kas kitur. Tiesa, net ir lietuviška mūsų spauda jau pradeda sekti tuo papročiu, nes tikrai surasi visas naujienas, kas kur baliavojo, važinėjo, kuo vilkėjo, kuo sirgo ir t.t. Moterys, kaip moterys, bet, žiūriu, ir vyrams neprošalį tokios naujienos.

Los Angeles laikraščiai tai, kaip taisyklė, deda visus Hollywoodo "žvaigždžių" gyvenimo įvykius. Žinoma, net pačius slapčiausius romančius sugaudo ir kada kas su kuo susijarė pas Romanovus (restorano savininkas, neva princas Mykolas, rusų caro giminaitis, taigi, ir pavardė iš to), o jau skyrybos ir jų vedybos visgi gerai visiems įkyrėjo. Dabar jau linkstama į kitą pusę — iškelti susikristalizavusias aktorių šeimas, pav., kaip Loretos Young, O'Sullivan, Danny Thomas ir t.t. Plačiau dėsiu apie Annos Blyth artėjančias vestuves su Dr. McNulty. Ji vis ieškojo ario ir kataliko, nes tokia yra ji pati. Labai džiaugiasi dabar tokį suradusi. O Frank Sinteras žvaigždė, nuo jo vedybų su Ava Gardner, yra gerokai aptemusį, taip pat ir jo kišenė gerokai pratuštėjusi, kaip komentuoja.

Laikraščiai dar vis deda Juna Haver paskutinius paveikslus prieš jai įstojanį į vienuolyną, kartais tenka matyti ją jau ir su novicės nuometėliu, kuris paslepia jos auksinius plaukus. Žinoma, sunku buvo reporteriams suprasti, kaip ši mergina, tik pasiekusi per tokius vargus savo karjeros patį sušvytėjimą, atsisakė 3500 dolerių savaitinio atlyginimo, (juk Amerikoj doleris yra ga-

lingesnis ir žiauresnis viešpats, negu kurioj kitoj šalyj), pakeisdama visą ištaigingą dabartį į gyvenimą neturte, savęs atsižadėjime ir tarnybą žmonėms. Vieni aiškino, kad jos sužadėtinio Dr. John Duzik staigi mirtis ją taip paveikusi, nes toks stiprus ir sveikas vyras, koks jis buvo, mirė po operacijos, kuri nebuvo net pavojinga, jam padėti negalėjo nei modernioji amerikoniška medicina, nei visų jo universiteto draugų ir jos bendradarbių iš XX Century - Fox studijų suaukotas kraujas. Po jo mirties ji susidraugavo su seserimis vienuolėmis, kurios jį slaugė ir pasidarė nuolatinė tos ligoninės ligonių lankytoja ir jų linksminoja savo dainomis ir šokiais. Kiti manė, kad jos pažįstamas nelaimingas, paraližuotas karo veteranas Ricky bus ją paakings vykti į Lurdą ir Šventąją Žemę, iš kurios ji grįžo jau galutinai apsisprendusi palikti Hollywoodą. Ricky buvo paskirtas beviltiškai operacijai, iš kurios daktarai tačiau nebesitikėjo jo gyvo ištempti. Bet tai buvusi vienintelė viltis belikusi. Ji tada tikrai tuojau išskubėjo į Lurdą ir tenai jo sveikatos prašydama pas Tą, apie Kurį žinomas žydas rašytojas Franz Werfel parašė savo pagarsėjusią "The Song of Bernadette", atkalbėjo 45 rožantukus. Vėliau su tais rožančiais nuvyko į Palestiną ir prie Kristaus Karsto meldėsi ir prašė palaiminti tuos rožančius. Kada grįžo į Hollywoodą tuos rožančius išdalino savo draugams kaipo kelionės ir jos maldos atminimą. Ricky operacija nenumarino — jis pradėjo sveikti. Dabar jau vedė savo mylimą merginą — ligoninės seserį. Kadangi Ricky pats netikėjo maldai, jįsai, prieš operaciją, prašęs Jūne tai padaryti. Kai ji grįžo ir sužinojo, kad Ricky jau sveiksta, šyptelėjusi tepasitarė savo seseriai: "Kokia nuostabi yra ta modernioji medicina". Vėliau per radiją mes išgirdome jos nusistatymą — stoti pas Gailastingumo seseris vienuoles.

Mačiau paskutinę jos nuotrauką — labai graži vienuole.

Kalifornijos grožis ir klimatas tikrai yra vertas išgirti, bet man pačiai kartais pasitaiko tokių momentų, kaip ir tada, kai dar gyvenau Melbourne, sa-

votiškias noras pagyventi žiemos šaly, pajusti sniego vėsumą, sulaukti pavasario skirtingo, malonaus atsigavimimo. Matomai dėlai to, kad esame gimę ir įpratę prisitaikyti prie darganų ir saulėtų dienų su vienodu maloniu laukimu, o čia saulėtos dienos ir saulėtos, kaip ant išpardavimo supirkinėtos. Tik gyventojų įvairumas nesvietiškas. Jau kuris laikas vis matau vieną seną, puošnią poniją, vaikštinėjančią tarpe savo rožių ir magnolijų sodų. Jos sodininkas papuošdavo jos namus įvairiausiomis gėlių dekoracijomis, o jos šoferis išveždavo ir parveždavo ją pasivažinėjus. Aną dieną girdžiu, kad šoferis rado savo poniją mirusią. Jos milžiniškas namas nuo to nei kiek nepasikeitė — kaip buvo, taip ir pasiliko tylus ir iškilmingas. Pripuolamai teko man skaityti jos testamentą. Jos turtas, susidedęs iš 4 milijonų dolerių, yra palikęs be paveldėtojo, nes ponia neturėjo artimųjų. Taigi, jos pačios valia yra paskirstyta tik 2 milijonai, iš kurių yra palikta įvairioms mokslo įstaigoms, tyrinėjimų institutams, moksleivių stipendijoms skirti per jos vardo fondus, jos draugams: sodininkui — 3 tūkstančiai dolerių, šoferiui 5 tūkstančiai ir automobilis ir t.t. Matomai, nebesurado daugiau vertų, nes pusė jos lobio yra likę nepaskirstyta, tik pažymėta, kad turi būti padalinta tarpe kokių nors labdaros organizacijų (tik nepolitinių ir propagandinių). Žinoma, jos kaimynė, kuri pati nežino kaip savo pačios turtą administruoti, gavo teisę pasirinkti iš mirusios namų visa, ką tik ji geidžia. Mes galvojome, kad tokia turtuolė tikrai atsisakys nuo šio palikimo, bet kur tau. Nors jos keletas namų jau yra taip architektų apstatyta, kad tenai niekam nebeliko vietos papildyti, tačiau, kad gi ji pradėjo vilkti visus persiškus kilimus, visokias dramblio kaulo statulas, sidabrą, net televizijos aparatus, šaldytuvus ir t.t. Kažin, kur ji dėš. Parduoti, aišku, jos socialinė padėtis neleidžia. Dovanoti niekam nežada, tik sako, kaip atsisakyt, jei galima imti.

Tuo tarpu yra čia pat mieste mūsų pažįstamų tremtinių, kurie dėl ligos ir senatvės negalėdami nieko dirbti, skursta, kad ir gyvenimas jiems nebe mielas darosi. Lieka tik eiti į senelių prieglaudą.

Bet turtingoji velionė nesileisdavo nieko į savo draugystę, nemėgdama žmonių, vis galvojo, kad visi nori jos pinigų; nemėgo dairytis aplinkui, pa-

apdovanojo tave tvirtu būdu, kaip geležis, bet ant jos priaugo tiek rūdžių, kad ji nustojo vertės. Tos rūdys — tavo pavydas geresniem ir turtingesniem žmonėm, tavo neapykanta kaimynams, nevalyvumas, abojumas artimo nelaimėms ir vargams, tavo tas stačiokiškumas ir nesugyvenimas. Mane gąsdina ne tavo skurdas, bet tavo būdas, aš nebijau neturtingo žento, bet bijau niekšo, o tavimi aš nepasitikiu. Tai toks mano atsakymas.

Juodis viskas drebejo. Jo veidas persimainė iš piktumo ir gėdos. Akys blizgėjo, lyg vilko, o sukąstos lūpos virpėjo. Valandėlė buvo girdėti tik jo sunkus alsavimas, o po to jis riktelėjo išgverusiu balsu, lyg patrakęs:

—Toks aš, koks ir turiu būti! Vargšui yra du keliai: dvėsti arba tapti niekšu. Ar tai paskutinis jūsų žodis?

—Nedvesia tas, kuris turi sielą, nevirsta niekšu tas, kieno krūtinėje yra širdis. Tai paskutinis mano žodis. Tu gyvenai pavydu ir kerštu. Atsimink, tai yra aštrus ir užnuodytas peilis. Paėjus, į ką bus išmeigtas, bet drauge ir tave patį užnuodysi. Prieš jį vartojant, gerai apsimąstyti.

—Aš žinau, kad manęs bijote; neišleiskite manęs iš čia, neišpildę mano prašymo!

Švedas pakilo nuo stalo ir jo akys keistai sublizgėjo. Jo švarkas atsisėgė ir ant krūtinės pasirodė margaspalvių škaplierių pynės.

—Juodi, aš bijau tik Dievo, o ne žmonių. Negązdink manęs ir išėik, nes dabar žinau, jog esi niekšas, o tokiems mano namuose nėra vietos, — tarė išdidžiai ir griežtai, ranka rodydamas duris.

Klupdamas Kristupas išėjo.

Pirkioje įsivyravo mirties tyla. Senis stovėjo toje pačioje vietoje, išmeigęs akis į tamsią priemenę, kur dingo Kristupas. Atrodė, visus apniko baimė, piktų kėslų grėsmė. Pagaliau, senis pakėlė ranką ir persižegnojo. Tuo metu kieme sudardėjo ratai ir netrukus įėjo vidun ramus ir patenkintas Jurgis.

Viską sutvarkiau ir arklis iškinkiau. Ar liepsite joti nakintinė?

—Ne. Uždaryk tvartę ir užpilk avižų. Pagirdysiu naktį pats. Mėtas išėtis. Galitė iš vidaus užsisiklęsti. Aš miegosiu tvartę.

Išėjo ir jau negrįžo vidun.

Namiškiai dar ilgai nėjo gulti. Grįžo Magdutė ir visi kalbėjosi apie Juodį.

—Paleis dūmais, — nerimavo Juras.

—Gali užnuodyti šulinį, — drebėdama kalbėjo Barbora.

—Tikras nevidonas! — bambėjo Jurgis.

—Ryt tuojau reikia nueiti į valsčių, apskūsti už grąšini-

mus ir baigta. Kokią teisę turi tas plėšikas grąšinti.

Beį ramiausia buvo pati mergina.

—Et, tik sukate sau galvas nereikalingom kalbom. Aš ryt

Ant rytojaus Laurynas anksti išėjo dirbti, vis lūkuriodamas Kristupo. Laukė ir stebėjosi, kodėl tas taip ilgai gaišta, pagaliau, nesuvokdamas, kas galėjo įvykti, pasuko į galinį namelį, iš kur perdien šaudė staklės. Jis priejo prie langelio ir pažvelgė vidun. Rozalija sėdėjo viena, parimusi ant audimo. Atrodė išblyškus ir nuliūdus. Staiga prašnekinta, sudrebėjo.

—Nėra Kristupo? — paklausė nustebęs.

—Nėra.

—Nežinau, kur jis?

—Vakar vakare išėjo į Remeikius dirbti.

—Ar ilgam?

—Nesakė.

—Kad jis ten sau sprandą nusišuktų! — supykęs tarė.

Rozalija, nepakeldama akių nuo darbo, tylėjo.

—Tikėjau juo, todėl ir nieko į darbą neprašiau. Dabar dėl jo turėsiu sugaišti visą dieną.

—Ne daug jau ir betruksta, tad viena diena ne ką čia padės, — pastebėjo.

—Numačiau iki trečiadienio baigti, ketvirtadienį pašventinti, o penktadienį išvažiuoti, taigi ir viena diena daug reiškia. Dar grindys nesudėtis, dursys neįstatytos.

—Tai jau tikrai išvažiuojate?

—Seniai metas. Keturi mėnesiai, kaip čia sėdžiu. Jau man bedirbant drabužiai ėmė plyšti, marškiniai sudrisko. Mieste pažįstami manęs jau nepažįsta pamatę tokį driskių.

—Marytė, matyt, jus blogai prižiūri.

—Nemėgstu kitiems krauti savo rūpesčių.

Laurynas atsisėdo po langu ant suolo ir žiūrėjo į audėją.

—Puiki jūs darbininkė. Net maolnu žiūrėti, kaip ta šaudyklė mikliai nardo.

—Įgudau, dienų dienas dirbu tą darbą.

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

jam tarsiu porą žodžių ir viskas bus gerai, — išdidžiai juokėsi.

—Tik jau tu su tuo nenaudėliu neprasiidėk, nes turėsi vargo. — pastebėjo Juras.

—Aš jo nesibijau! Juokiuosi ir tiek. Bet kokia man garbė! — net tokiam drimblai galvą apšukau.

—Man Rozalijos gaila, — nedrąsiai pratarė Jurgis.

—Dėl visa ko reikia saugoti tvartą, — neramiai tarė vyrresnis brolis.

Pagaliau, visi nuėjo gulti, sumigo, dažnai pašokdami iš miego ir neramiai klausydami. Po vidurnakčio sugirgždėjo tvarto durys. Pagriebę lazdas broliai iššoko lauk, bet ten pamatė ne priešą, o tėvą, kuris tik dabar ėjo gulti. Ką jis veikė iki tol, niekas negalėjo įspėti, o klausiti nedrįso.

* * *

Ant rytojaus Laurynas anksti išėjo dirbti, vis lūkuriodamas Kristupo. Laukė ir stebėjosi, kodėl tas taip ilgai gaišta, pagaliau, nesuvokdamas, kas galėjo įvykti, pasuko į galinį namelį, iš kur perdien šaudė staklės. Jis priejo prie langelio ir pažvelgė vidun. Rozalija sėdėjo viena, parimusi ant audimo. Atrodė išblyškus ir nuliūdus. Staiga prašnekinta, sudrebėjo.

—Nėra Kristupo? — paklausė nustebęs.

—Nėra.

—Nežinau, kur jis?

—Vakar vakare išėjo į Remeikius dirbti.

—Ar ilgam?

—Nesakė.

—Kad jis ten sau sprandą nusišuktų! — supykęs tarė.

Rozalija, nepakeldama akių nuo darbo, tylėjo.

—Tikėjau juo, todėl ir nieko į darbą neprašiau. Dabar dėl jo turėsiu sugaišti visą dieną.

—Ne daug jau ir betruksta, tad viena diena ne ką čia padės, — pastebėjo.

—Numačiau iki trečiadienio baigti, ketvirtadienį pašventinti, o penktadienį išvažiuoti, taigi ir viena diena daug reiškia. Dar grindys nesudėtis, dursys neįstatytos.

—Tai jau tikrai išvažiuojate?

—Seniai metas. Keturi mėnesiai, kaip čia sėdžiu. Jau man bedirbant drabužiai ėmė plyšti, marškiniai sudrisko. Mieste pažįstami manęs jau nepažįsta pamatę tokį driskių.

—Marytė, matyt, jus blogai prižiūri.

—Nemėgstu kitiems krauti savo rūpesčių.

Laurynas atsisėdo po langu ant suolo ir žiūrėjo į audėją.

—Puiki jūs darbininkė. Net maolnu žiūrėti, kaip ta šaudyklė mikliai nardo.

—Įgudau, dienų dienas dirbu tą darbą.

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

—Ar nenuobodu vis vienai sėdėti pirkioje?

Juozas Mikštas

AŠ NORĖČIAU ...

(Birželio 14 - tai diena)

Aš norėčiau tau šiandieną Pasaką pasekti Apie naktį tokią vieną, Gimto sodžiaus naktį:

Burzgė vieškely motorai ... Nieks dar nežinojo, Kad išves sodietį dorą Krūvini "herojai".

Lojo šunes, draskės šunes, Net laukai skambėjo. Smailos topolių viršūnės Snaudė sau be vėjo.

Dvelkė kvapas nuo darželio Mėtų ir nasturtų. Kupina naktis birželio Buvo grožio burtų ...

Suokė paukštė devynbalsė Karklų tankumynė. Nesvarbu, kad anksti kelsiu — Džiaugsmas kais krūtinėj.

Nesvarbu, kad pjausiu sieną, Savaile patekėjus, Kad per visą mielą dieną Veidus gairius vėjas.

Juk dūmojau, juk žadėjau, Sarg pasikinkiu, Žiau parvežti, rudėnjant, Jauną šeimninke.

To dar nepasakėm žodžiais, Nei laukuos, nei gojų. Bet kaiminkos viso sodžiaus Jau senai spėliojo ...

Mėnuo su žvaigždėm keliavo Virš trobų medinių. Mudu, atsirėmę klevo, Žodžiais niekus pynėm.

Ir tik minčiai davėm valią, Karštai apsiglėbė, Ir įpuolė į klėtėlę, Rūgštų pieną srėbėm ...

Čia man rodei savo kraitį — Nieko nekalbėjom ... Tiktai jutom, kad pergreitai Valandos skubėjo.

Kas išves tave ir skrynją Pilną drobių lino? — Delnu sau pakaušį tryniau, — Vienas Dievas žino ...

Ak, ir išvežs, atplūde Bandos azijātų Išėjau ir aš nuliūdęs Į pasaulį platų.

Ir ne tau jau man šiandieną Pasaką šią sektį Apie naktį tokią vieną, Gimto sodžiaus naktį

Mokslo naujienos

ATOMO ENERGIJA DARYS STEBUKLUS

Tikrai sakant, ji visą laiką daro stebuklus, bet tikrai ligšiol kaip ir nematoma, nes veikia pati gamta.

Atradus būdą skaldyti atomą, susidaro naujos sąlygos, kurios leidžia pa-

stebėtas skurdas juk prislegia žmogų. Žinoma, gavo tokios įstaigos, kurios kelia Amerikos kultūrinį lygį ir gerbūvį, bet, tik vienas jos dėvimas žiedas, jį pardavus, būtų nuskaidrinęs daugybę mėnesių tokios ne dėl savo kaltės skurstančios šeimos.

C amerikoniškos paauglės mokyklinės jaunuomenės vis dar niekas nepa-

Mūsų kaimynystėje buvo keletas tokių jaunuolių pavogtas automobilis. Vėliau policija buvo iškviesta sudrausti toki reginį: tas automobilis buvo padegtas vienoje iš pašalinių gatvių, ir didžiausias būrys vaikų stebėjo vaizdą su pasigardžiavimu, keldami tokį bjaurų triukšmą ir riksmus, jog kaimynai gelbėjosi tik policijos įsikisimu. Žinoma, už šio reto teatro malonumą žiūrovai, kiti paaugliai, turėjo įmokėti po vieną dolerį. Pavogė automobilį tik padegti.

O kad mokyklose ir viešuose parkuose pridaroma tūkstantiniai nuostoliai sulaužant valdžios, kagi, Miesto Valdyba per radiją pasiskubino paskelbti, kad sulaužytas ir sugadintas turtas jiems tiek nekainuoja, nežiūrint, kad tai ir esanti milžiniška suma, kiek jiems dar reiktų apmokėti papildomai policijai ir mokyklų sargams samdyti.

Pedagogai paanalizuoja įvykius, pasiskundžia, paniršta, griebiasi statyti Europą pavyzdžiu jaunimui, bet ... ir nutila.

S. J-tė

ĮDOMI VEDYBŲ STATISTIKA AUSTRALIJOJE

Statistikos biuras paskelbė davinius apie vedybas 1950 metais. Iš statistikos aiškėja, kad tais metais 20 vyrų tapo tėvais turėdami virš 70 metų, iš kurių vienas buvo net 80 metų, o antras buvo vedęs mergaitę 20 metų amžiaus. Vienas vyrukas jau 15 metų amžiaus būdamas tapo tėvu, gi mergaičių net 158 tapo motinomis neturėdamos dar pilnų 15 metų amžiaus, iš kurių 3 buvo tik po 12 metų ir devynios turėjo po 13 metų.

Povainikių vaikų gimimų skaičius sudarė 3,84% — žemiausias per pastaruosius 10 metų, bet užtat gerokai padidėjo gimimų skaičius nesulaukus net 8 mėnesių po vedybų ...

Metų laikotarpyje viena motina pagimdė 18 - tąjį vaiką, o dvi po 17 - jį. Vienas 19 metų vyrukas vedė moterį 46 metų amžiaus ir vienas 22 metų vedė moterį 54 metų amžiaus.

Persiskyrimų srityje rekordą sumušė viena pora: vyras buvo 75 metų amžiaus, o jo žmona 82 metų. Matyt, norėjo dar pagyventi "jaunuolišką" gyvenimėlį ...

Pažymėtina, kad šiuo metu vyrų vidutinis amžius yra 66 metai, o moterų 71 metai. Gi šio šimtmečio pradžioje vro vidutinis amžius buvo 51 metai, o moters 54.

čiam žmogui savo noru ir savo valia panaudoti atomo skilimo energiją arba jo produktus, ypač kai atomas skyla palyginti pamažu, bet tiek vis dėlto stipriai, kad skilimo produktai jau labai stipriai gali veikti.

Dabar mokslininkai, atomo specialistai, rūpinasi atomo galią panaudoti žmogaus gyvenimo reikalams: naujų maisto produktų gamybai (jau rastas būdas iš tam tikrų medžiagų gaminti baltymines medžiagas, kurios reikalingos ir maistui ir pramonei), gydymo reikalams, varikliams-motorams ir t.t.

Netrukus jau bus paleistas į keliones pimas povandeninis laivas, kuris bus varomas atominės energijos pagalba. Maža to, atominė energija bus panaudota ir laivo įgulai gaminti kvėpuojamąjį orą.

Dabar sunku dar įsivaizduoti net, kokių galimybių suteiks atominės energijos bei atomo branduolio skaldymo produktų panaudojimas. Atominės energijos specialistai tvirtina, kad atominės perspektyvos yra tokios didelės ir tokios nuostabios, kad dabar tai galima vadinti tikrai stebūklo vardu.

BUS ATOMINIAI LAIKRODŽIAI

Mūsų laikrodžiai tikslūs tik kasdieniniam gyvenimui. Kur mokslas prasižada — jie mažaverčiai. Net ir kvarco kristalo laikrodžiai, — mokslui dar nėra užtektinai tikslūs. Jų paklaida per metus — 0,002 sekundės, bet tyrinėtojiams reikia dar tikslesnio laiko.

Iš kur gi kito laiko sudalinimas į valandas, minutes ir sekundes? Ligi šiol vartotas laiko matas yra saulės diena. Sekundė gi 86.444-ji saulės dienos dalis. Saulės dieną — žemės apsisukimo dieną, kvarco laikrodis parodo tiksliai. Šis laikrodis varomas ritmiškai lygiai pasikartojančių kvarco kristalo svyravimų, tačiau per metus vistiek gaunasi 0,002 sek netikslumas.

Daug taisyklingsni svyravimai yra atomuose. Todėl, suprantama, kad jau bandoma sukonstruoti atominius laikrodžius, kurie tam tikro atomo vibravimo įtakoje bus tiksliai reguliuojami.

Tačiau ne vien tik laikrodžiai kalti. Patį sekundę, laiko matas nėra tikslus. Pats didysis laikrodis, pagal kurį visi kiti nustatomi — mūsų žemė neina tiksliai, nes iš tikrųjų žemės apsisukimas nėra vienodai tikslus. To priežastimi yra trys faktoriai: 1). Jūros potvynių ir atoslūgių vandens trintis lėtina žemės kas

"DO YOU WANT TO LEARN ENGLISH?"

Post this form to:

The Director,
Department of Education,

Please send me:

Information about the Evening Classes.....

Free Correspondence Lessons .....

Free Radio Lessons .....

Surname ..... Christian Name.....

Address .....

State .....

My native language is -

Behind the Curtain

By Benjamin West

In a school on the outskirts of Moscow several hundred prisoners of war, held in Russia since World War II, are being taught the science of sabotage. If they "respond" properly, they will be released to practice the Soviet teachings in their homelands.

This is about the only way a prisoner can hope to escape from the slave labor camps where thousands of ex-soldiers are still confined.

The governments of Italy, the Federal Republic of Germany and Japan have repeatedly asked Moscow for information about the countless prisoners of war, whether they are alive and how soon they will be released. The Kremlin, however, has remained silent on the matter since May 4, 1950.

On that day the Kremlin announced that repatriation of the war prisoners had been completed. This announcement stunned the peoples of Italy, Germany and Japan who knew that large numbers of their countrymen were still missing in Russia. Repatriated prisoners had returned with enough documentation to show that at least 100,000 Germans, 77,500 Japanese prisoners and many Italians were then still alive.

Following the Kremlin's announcement, appeals to the United Nations mounted until the world organization voted in December 1950 to set up a commission of inquiry. The Soviet Union, however, refused to cooperate

with the commission, furnishing no information and failing even to send representatives to the second and third sessions.

The Soviets, during the war, claimed to have taken 7,000,000 prisoners. Of this total, they say they have repatriated 4,316,000. This leaves some 2,684,000 not accounted for, including about 1,500,000 Germans, some 340,000 to 370,000 Japanese, 63,000 Italians and large numbers of Rumanians, Hungarians and Poles.

In addition to prisoners from these countries, the Soviets have refused to release nationals of countries that helped the U.S.S.R. during World War II.

France, Luxembourg, Belgium and the Netherlands have sought the release of a total of 16,000 of their citizens, men who had been forced into the German army during the Nazi occupation of their homeland.

President Eisenhower, in his speech on April 16 pointed out the Soviet Union's release of thousands of prisoners still held from World War II would be a clear and specific act which would "carry a power of persuasion not to be matched by any amount of oratory" about Soviet desires for peace.

But the Kremlin has continued its silence on the matter. Why?

In August 1952 the 14-nation North Atlantic Council issued a detailed report which helps answer the question.

It concluded that the basic factor in the mistreatment of prisoners was "the communist disregard for the individual."

An analysis of Soviet policies, the council said, revealed four specific motivations.

The first was the need for slave labor. The Soviet economy is dependent "on the extreme exploitation of labor," the report stated. "This means in turn a high death-rate and the need therefore of large reserves of human beings to refill the ever-thinning ranks" of abused victims.

A second motivation is the perpetual desire to secure converts to communism. It was clear from returning prisoners' statement that the easiest road to the Free World and survival was the acceptance, or pretended acceptance, of communism. The vast majority of prisoners, however, could not with clear conscience choose this way out.

A third motivation is the effect in foreign countries of unfavorable comment about the Soviet Union made by ex-prisoners. Repatriated prisoners have drawn a bleak and grim picture of life in prison camps and throughout Russia.

The North Atlantic Council described the fourth motivation as pure "blackmail". It said: "Here in Soviet hands were human beings about whom tens of million of people in foreign countries cared a good deal. Concessions of various kinds could be exacted by withdrawing repatriation and then again promising it."

JEIGU TAMSTAI
REIKIA MOTOCIKLO

eikite pas

Auto Resales

91 GOUGER STREET

ADELAIDE, S. A.

Phone C560

Pas mus rasite visų populiarių markių motociklus. Labai lengvos išsimokėjimo sąlygos. Visi registracijos, draudimo, licencijų formalumai Jums sutvarkomi nemokamai.

MES GARANTUOJAME KIEKVIENĄ PARDUOTĄ MOTOCIKLĄ!

ZEMAITIJOS KNYGNEŠIŲ ROMANAS

(Perkelta iš 5 - to psl.)

—Pripratau.

—Bet tai nesveika. Kitų merginų veidai, kaip kraujas ir pienas, o jūs tokia išblyškusi. Jei turėčiau valią, tai neleisčiau jums taip kankintis, sveikatą ir grožį naikinti.

Mergina pažūrėjo į jį, bet, pažvelgusi į jo akis, skubiai nuleido galvą. Jai pasidarė karšta, atsimerus tuos išprievartautus pabučiavimus, atrodė, dar ir dabar kaista jos veidai ir kaklas. Valandėlę tylėjo, gal' būt, abudu tas pačias mintis mąstydami.

—Sutikau senąjį Svedą, — po kiek laiko tarė Laurynas, atidžiai į ją žiūrėdamas.

—Tur būt, ruošiasi į Šiluvos atlaidus, — ramiai atsakė.

—Gudri, — pamanė Laurynas. — Palauk, aš tave sugausiu.

—Ar su knygomis? — garsiai paklausė.

Mergina neženkliai sudrebėjo ir jos staklės sustojo. Nutrūko siūlas; ir kol ji surišo, jau buvo susitramdžiusi.

—Nežinau, — atsakė, patraukus pečiaus.

Laurynas nusijuokė.

—O, Rozalija, jums nedera meluoti. Manote, kad atvažiuos iš Vokietijos, aš nežinau, ką reiškia tie jūsų raudoni škaplieriai, kurie kyšo iš po kikiškėlio.

Mergina staigiai judėsiu paslėpė škaplierius, po to pakėlė nustebusias akis, neramiai žvelgdama į svečią.

—Manote, aš nežinau, kokios dvasios nužudė girtuoklį kurpių ir kas vaidenasi ant piliakalnio trečią jauno naktį?.. Drąsiems neverta sekti pasakas, nes jos jų nebaido, o tik domina. O ką, išsigandot?

Rozalija nuleido ant kelių rankas, išsigandusi, apstulbusi.

—Tylėkite dėl Dievo meilės, — visa drebedama sušnibždėjo.

—Jei netylėčiau, seniai būtumėt baigti. Bet gi savo amžiuje esu prisiziūrėjęs visokiausių paslapčių ir niekuomet neplepėjau... O dabar kalbu tam, kad nelaikytumėt manęs kvailėliu ir neapsnekėtumėt, o, be to, kad toliau būtumėt atsargesni.

Mergina pakilo ir priėjo prie lango. Neramiai pažūrėjo į kiemą ir vieškelį.

—Niekio nėra, — tarė Laurynas. — Tik jūs ir aš, lygiai, kaip ir tą vakarą, kai jus bučiavau, o jūs kirtot man į veidą. Atsimerat? Dabar galėčiau atkeršyti.

—Galėtumėt, — atsakė liūdnai sutraukus antakius. — Man ta paslaptis yra švenčiausia. Žinau gerai, kad nesate niekšas ir vien tik dėl pasididžiavimo neišduosite paslapties, kuri jums visai nerūpi ir yra svetima, bet žmonėms gali kaštuoti gyvybę...

—Jūsų neišduosiu ir niekam napasakosiu. Man tik skaudu, kad tuomet spjovėte į akis — atsimerat? — už tai, kad aš nesu vertas pasitikėjimo. Prisipažinkit, jog nuskriaudėt mane.

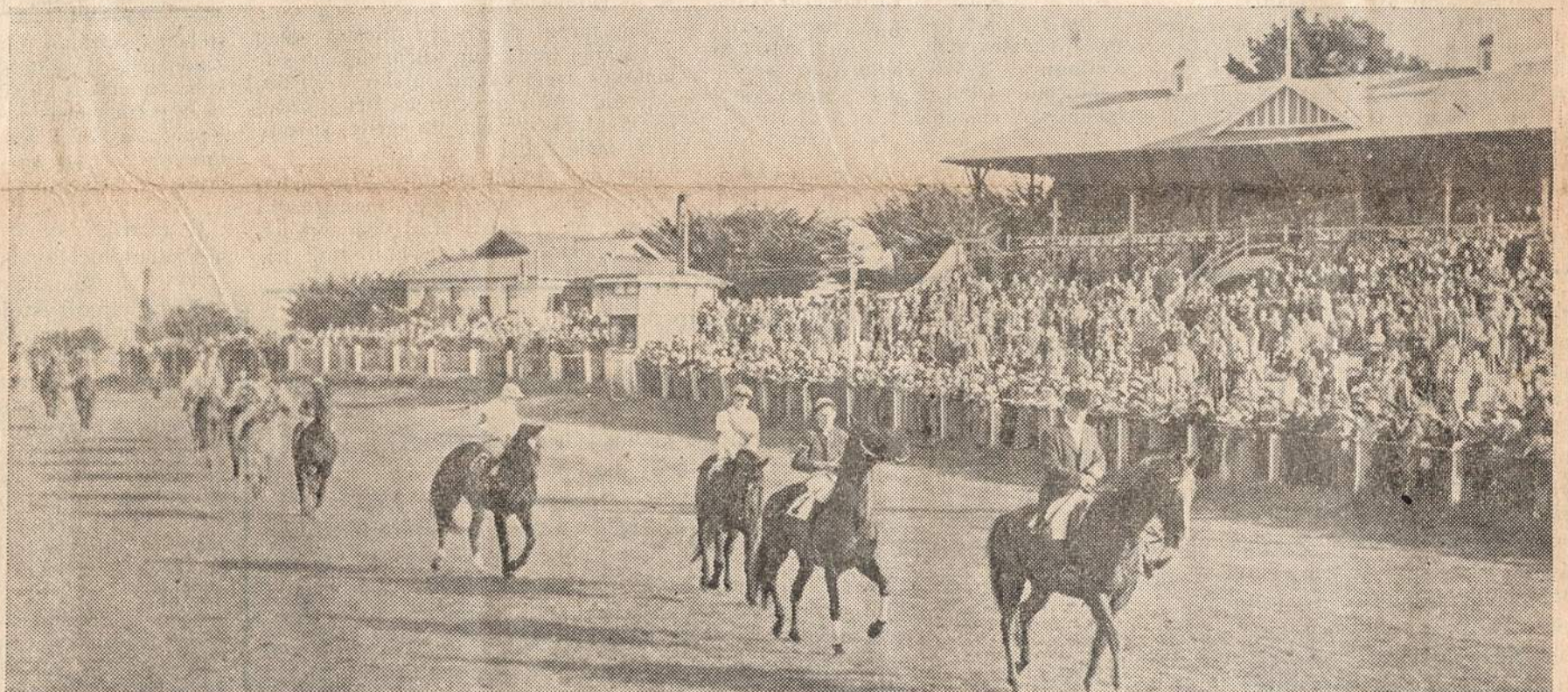
—Aš seniai norėjau jus atsiprašyti, — nedrąsiai tarė. — Nepykite. Susirūstinai ir pasakiau neapgalvotai.

Ištiesė jam ranką ir taip maloniai pažūrėjo, jog Laurynui užvirė kraujas širdyje.

—Kad tu žinotum, Rozalija, kokia esi man miela.

—Netinka jums taip kalbėti, — priminė, atsitraukdama Rozalija.

—Aš žinau, bet jei sutiktum už manęs tekėti, tai, dievaži, aną mesčiau...

Parade of runners in the Mount Gambier (S.A.) Coronation Cup.
Greitakojai, šmaikščiauo degia žirgai pasiruošę nunešti ant uodegėlės senų ir naujų australų savaitės algeles...
By courtesy of The Chronicle

Tie žodžiai išsprūdo jam visai netikėtai.

Mergina dar toliau pasitraukė ir papurtė galvą.

—Juokaujate, nes žinote, kad savųjų negalio palikti — ramiai atsakė.

Tuo metu nuo kelio pusės krantelėjo šiurkštus balsas:

—Tai toki ponų darbai! Šiokiadien anksti rytą myluojasi!

Laurynas atsigrėžė; tai buvo Kristupas.

—O tu kur buvai iki šiol? Sesuo sakė, kad į Ramūniškes dirbti išėjai.

—Iš kur ta kvailė gali žinoti. Jokiose Ramūniškėse nebuvau, o pramigau tavo kluone.

—Meluojai, aš kluone buvau ir tavęs nemačiau, — atkirto Laurynas, pakilęs ir eidamas prie jo.

—Kaip žiūrėjai, taip ir matei! — atsakė Kristupas.

• Po to abudu išėjo ir netrukus namovietėje supokšėjo kirviai, o Rozalijos pirklėje sutauškėjo staklės. Palinkusi ant aušimo, ji krapštė nytis, keitė spalvas, ir vis liūdnai niūniavo.

Širdį jai užgulė neramumas.

Iš Didelių į atlaidus niekas nevažiavo, nes senasis Jonas sunegalavo ir jau trečia diena nesikėlė iš lovos.

Laurynui pranešus apie išvažiavimą, senis susmuko ir rytojais dieną jau nebesikėlė.

Namiškiai vaikščiojo apkartę, darbai krito iš rankų, kalba nesimezgė, moterys pakampėse ašarojo, vyrai sėdėjo paniūrę.

Laurynas atvežė felčerį, rengėsi jau važiuoti daktaro. Bet senis nieko nenorėjo, tik nepaleido nuo savęs Lauryno, neduodamas jam pasitraukti nė žingsnio.

(Nukelta į 7 - tą psl.)

Sutaupysite pirkdami tik gera preke

PIRKITE BATUS BET KURIOJE FIRMOS

"EZYWALKIN Ltd."

90, Rundle St.

KRAUTUVĖJE

Port Adelaide

Port Pirie

Hindmarsh

Port Lincoln

Unley Road

Mount Gambier

Hindley Street

Gouger Street

KIEKVIENOS POROS BATŲ PĀTVARUMAS GARANTUOTAS

JEIGU JUMS REIKALINGAS VERTĖJAS

— pagelbėti pirkinėjantis —

KLAUSKITE KURĮ NORS MUSŲ PARDAVEJĄ

Jis nurodys Jums Naujųjų Australų Pirkinėjimosi Biurą.

Ten Jums bus suteikta pagalba Jūsų gimtąja kalba

P A S

John Martin and Co. Limited

The Big Store ■ Rundle St. Adelaide

Humor

HER PREFERENCE

Two geltelmen, one much older and plainer looking than the other, paid their addresses to a charming young lady. The fair one decided in favour of the older suitor. When the wedding day came round the bridegroom, who was overcome with joy, asked his wife, as they returned from the church:

"How was it you gave me the preference?"

"Because a gipsy told me that I should be marroed twice, and I'm saving the other for next time".

* * *

In a small town in Kentucky the only social enjoyment of the young people is meeting the two trains which pass through every night. Mrs. Smith, an acid-tongued gossip, also met the train and often made rather strong criticisms on the behaviour of the younger generation. On one night the crowd at the station were much amused to see the following notice on the bulletin board: "Number twenty-three twenty minutes late. Mrs. Smith on time"

ANCIENT EXPLORERS

Six centuries before the birth of Christ some Pheonician seamen made a remarkable voyage. At the command of Pharaoh Necho they sailed from the Red Sea and headed southward into the unknown; three years later they passed the Straits of Gibraltar and claiming to have circled Africa arrived back in Egypt.

FISHY

The thump approached the intent angler and started "telling the tale". "I ain't had a bite all day, sir," he whined.

The angler did not raise his head. "I can't help that, my man; I expect you've been using the wrong bait," he said.

* * *

Attendant: Sorry, madam, you're not allowed to take your dog into the movies.

Lady: How absurd? What harm can the pictures do little Fido?

Cordial Hull * * * was an extremely cautious speaker, striving always for scientific accuracy. One day, on a tarin, a friend pointed to a fine flock of sheep grazing in a field. "Look. Those sheep have just been sheared," he said.

Hull studied the flock. "Sheared on this side, anyway," he admitted.

"So you suffer from indigestion?" asked the helpful friend. "Well, what could be better than drinking a pint of warm water after every meal?"

"Indigestion!"

"I want to buy some corn plasters but have come without the money. Can you let me have them on my honest face?"

"Ch, no! They have to be applied direct to the corn!"

NAKED TRUTH

Scotch Wife: I have simply nothing to put on.

Husband: My dear, you had better go to London — they want women like you in the revues.

* * *

NOT QUITE THE SAME

A school teacher was explaining to a class of "tots" the meaning of the word "collision".

"A collision," she said, "occurs when two bodies come together unexpectedly." She pointed to one little child. "Now, then, give me an example of a 'collision'."

The child was thoughtful. Presently came the reply in a tiny, high-pitched voice:

"Please, miss — twins."

B: I've talked to you until I am worn out.

D: Well, why not shut up for repairs?

FOR A WAISTCOAT, A SPOON...

Because of the pilfering of silverware from restaurants in Czechoslovakia, where cutlery has not been available in shops for several months, a new measure has recently been introduced where by knives, forks and spoons are supplied to cafeteria customers only upon payment of a deposit of 100 koruny for a spoon and 200 koruny for a knife and fork. The deposit is refunded when the silverware is returned to the counter.

"Dikobraz" (Prague), December 21, traced the dilemma of the customer who is unprepared to make this sizeable deposit:

"Everything seemed just as usual.

We paid the cashier and hurried to the counter; we pushed our tickets into the hand of the waitress. We were given our food, but no silverware. The girl pointed mutely to a poster: 'Spoon, 100 koruny; knife and fork, 200 koruny.' Our jaws closed with a click. We had not counted on the deposit. Where were we to lay our hands on so much money, when we barely had the price of a meal? We were dumbfounded. How were we to eat? The dumplings could be dipped in the gravy, but what to do with the soup? They could at least provide straws. One of us started to cut the dumplings with his jackknife, but he couldn't eat the soup that way!

"We returned singly to the counter. 'Miss,' we said, 'we can't drink soup like horses. We do not have such coarse natures. We are civilized customers; don't ask such things of us!'"

"The girl looked unhappy. She shrugged her shoulders. She could not issue silverware without a deposit, she said. The decree was not her idea. One of us went behind a pillar to drink the soup, but spilled half of it over his waistcoat. This was too much. He took the waistcoat off and went to the counter. 'Here,' he said, 'is my waistcoat; give me a spoon. And for my coat, knife and fork.'

"What a relief! Even the girl perked up. She did not like to harass the customers, she explained, but she was afraid to disregard the decree. Immediately we all handed over our coats and took knives and forks. For a waistcoat a spoon. Those without waistcoats gave suspenders. Or a tie. We were of course reluctant to remove anything else — natural shyness, you know. But we had found a solution. This is what one calls self-aid."

In England, until just over a hundred years ago, the penalty for sheep-stealing was death.

IRON CURTAIN SATIRE

A journalist from the communist East zone of Germany was the guest of honor at a state banquet in Prague. Many high functionaries of the Czech regime were present, but the journalist was amazed to see one Czech in the uniform of a full admiral.

Leaning to one of the other guests, he asked: "Why is that man dressed as an admiral?"

The guest replied: "That is our Secretary of the Navy."

"But Czechoslovakia has no navy."

The Czech replied: "What's strange about that? Your country has a Minister of Justice."

Kangaroos are still plentiful in many parts of Australia, particularly in the pastoral country of Northern Australia. Here are three typical kangaroos. Galybė kengūrų yra daugelyje Australijos vietovių, ypatingai šiaurės Australijos ganyklų srityse. Čia matome tris tipiškas kengūras.

By courtesy of The Chronicle

U.N. FORCED LABOR COMMITTEE TO HOLD OPEN HEARINGS

The special United Nations Committee on forced Labor held an open hearing at Geneva last week to summarise the group's over the past two years. The committee's formal report to the U. N. will be completed and released late this month.

Testimony before the committee over the past two years has focussed international attention on the Soviet slave labor system.

Former inmates of the forced labor camps, many of them also victims of nazi concentration camps, have told the committee that the slave labor system is an integral part of the Soviet economy.

The committee was founded jointly in 1951 by the United Nations Economic and Social Council and the International Labor Organization. The

three man group set out to investigate forced labor wherever it might exist.

Meeting in 1952 first in New York and then in Geneva, the group heard hundreds of witnesses, including former slave laborers tell their story.

They were from the Soviet Union, Rumania, Bulgaria, Czechoslovakia, Poland, Hungary, Albania, East Germany and Baltic States. They represented many groups, including the International Commission against Concentration Camps, the International Federation of Free Journalists, the Investigation Committee of Free Jurists, and the International League for the Rights of Man.

TAUTIŠKI DIRBINIAI:

ilgos juostos £3.10.0, kaklaraiščiai £1.5.0, įvairios kitos juostos ir juostelės nuo 6 šil. iki £1.10.0. Išpildomi specialūs užsakymai. Kreiptis AL Leidykla.

Alus buteliuose

ir KITI GERIMAI PRISTATOMI ĮNAMUS BET KUR ADELAIDEJE. AR PRIEMIESČIUOSE (pristatymas nemokamas) SKAMBINKITE

Cen 1253

Hotel Angas

78 ANGAS ST. ADELAIDE

ZEMAITIJOS KNYGNEŠIŲ ROMANAS (Atkelta iš 6 - to psl.)

—Leisk atsižūrėti į tave bent prieš mirtį, — kalbėjo. Tu mane įdėsi į karstą ir nuleisi į duobę. Nereikia man nė vaistų, nė gydytojų. Noriu tik tave matyti iki paskutinės mano valandos.

Tokios kalbos virkdė namiškiai, o Laurynas beviltiškai griebdavosi už galvos, nebežinodamas ką daryti, kaip elgtis, ir kaip apsispręsti.

Atlaidų diena jiems buvo tokia liūdna ir graudi, jog net nejuo, kaip ji prabėgo. Tik pavakariais kažkas staiga įgriuvo į pirkį. Tai buvo Švedų Barbora, visa susivėlus, apsi- ašarojusi, prie krūtinės spaudama savo kūdikį.

—O Jėzau, Marija! — sušuko įėjusi.

Namiškiai šoko prie jos.

—Kas atsitiko? Ar kas padvėsė? Gal vaikas susirgo?

Bet ji, uždususi, besigraibydamas suolo, nieko daugiau neįstengė išarti.

—O Jėzau, Marija! O Jėzau, Marija!

—Tyliau, Barbora! — sušuko Laurynas. — Kalbėk aiškiai, be reikalo negązdink sergančio tėvo.

Barbora puolė prie tėvo.

—Tėveli, gelbėk! Mūsų senį suėmė! — ištarė.

—Kaip suėmė?

—Suėmė! Žandarai, policija, į teismą, į kalėjimą!..

—O Marija! Už ką? Kur?

—Aš nežinau, Juras, tatai sužinojęs, pasigriebė berniuką

ir išlėkė gelbėti. O Jėzau! Jėzau!

Tik vienas Laurynas aiškiai suprato reikalą, nes nieko toliau nebeklausinėdamas, pagriebė skrybėlę ir skubiai išbėgo. Kaimas buvo sukrėstas nepaprasto įvykiu. Žmonės būriavosi, kalbėjo pašnibždom, neramiai dairėsi į šalis. Laurynas nieko neužkalbings, bėgo į Rozalijos pirkele.

—Rozalija! — pašaukė pro langą.

Niekas neatsiliepė. Valandėlę pastovėjo, pamastė, apsisuko ir nuskubėjo pas Rupiną. Namelyje degė žiburys. Skubiai įbėgo vidun.

—Ar yra Rozalija? — uždusęs paklausė.

—Esu, — atsiliepė palūžusi mergina.

—Ačiū Dievui! — pratarė, atgaudamas kvapą.

Apžvelgęs kambarį paspaudė Rupinui ranką.

—Kas dar ten kampe sėdi? — paklausė.

—Savas, — atsakė dievdirbys. — Martynukas.

—Ar žinote, kad suimtas Švedas? — paklausė tyliau.

—Žinome, — kurčiai atsakė Rupinas.

—Kaip ten atsitiko? Ar rado ką pas jį? — neramiai klausinėjo Laurynas.

—Aiškiai jį kas bus įskundęs. Netoli Šiluvos išvažiuojant iš miško, jį sulaikė. Buvo prisikrovęs pilną vežimą. Viską atėmė.

—O iš jūsų trijų nieko neužkabino?

—Kol kas dar ne, bet tai tik pradžia.

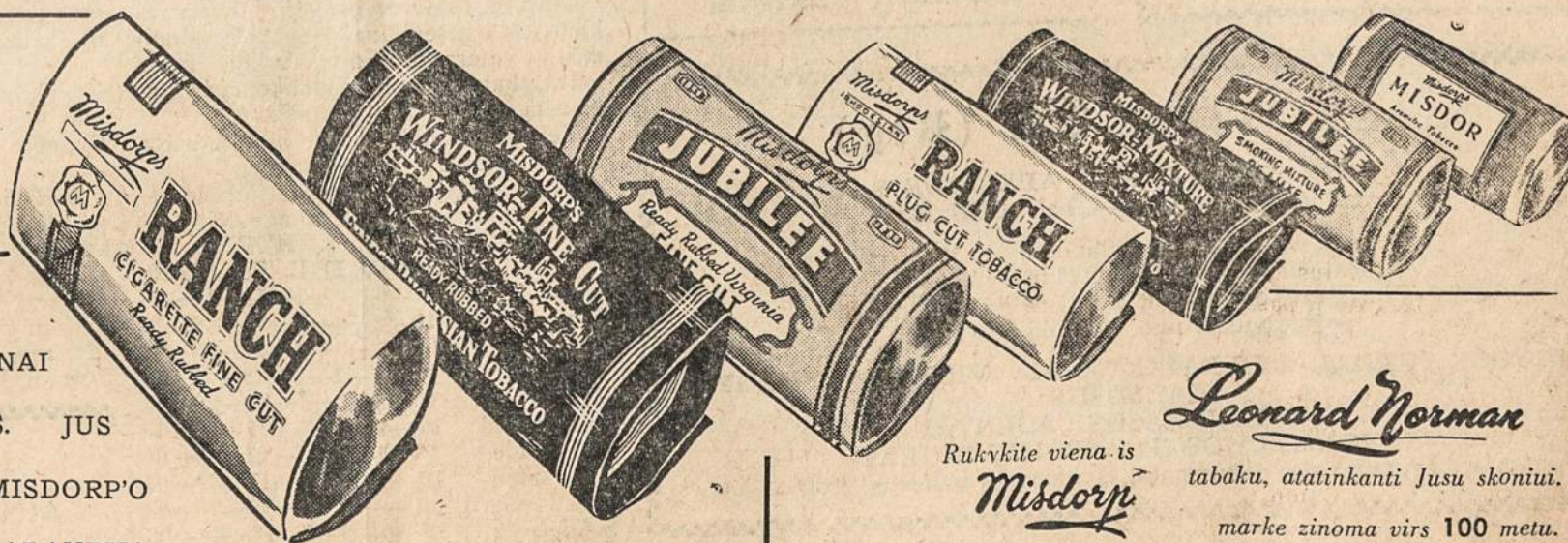
—Kas galėjo įskusti? Tokį bjaurybę reikėtų už kojų ir svilinti padus.

(Toliau skaitysite knygoje).

Rukykite tabaka,

ATITINKANTI JUSU ASMENINI SKONI

PLATUS PUIKIŲ MUSŲ TABAKŲ PASIRINKIMAS PILNAI PATENKINA VISUS CIGAREČIŲ IR PYPKIŲ RUKYTOJUS. JUS BUSITE PILNAI PATENKINTAS PASIRINKĖS VIENĄ IŠ MISDORP'O TABAKŲ — KARTU TURĖSITE IR MISDORP'O KOKYBĖS GARANTIJA

Rukykite viena iš Misdorp

Leonard Norman

tabaku, atitinkanti Jusu skoniu. marke zinoma virs 100 metu.

Lietuvių TEATRAS - STUDIJA (Adelaideje)

Gastrolių MELBOURNE repertuaras

Carmelite Church Hall Richardson St., Middle Park.

1953 m. liepos 24 d. 8 v.v. "VIRŠININKAI"

5 p. ir epilogo satyra sekant V. Kudirką

* * *

1953 m. liepos 25 d. 8 v.v. "KAZIMIERAS SAPIEGA"

B. Sruogos istorinės kronikos finalinė scena

"VIENA VAKARA"

A. Škėmos 1 v. pjesė "MESKA"

A. Čechovo 1 v. komedija

* * *

Režisierius J. Gučius.

Dailininkai: A. Rūkštelė, L. Žygas Dalyvauja visas T - Studijos sąstatas. Gastroles ruošia ir bilietus platina LK Fondo Melbourn skyrius.

Jau pats metas sumokėti II - jo pus. prumeratą

MOTOCIKLAI!

MOTOCIKLAI!

MOTOCIKLAI!

Jeigu Tamsta galvojate pirkti motociklą, tai būtinai turite užėiti pas Loeffler, kur Tamsta galite pasirinkti iš 100 vartotų mašinų arba gauti bet kokios markės naują motociklą.

Daugelis lietuvių jau važinėja pas Loeffler pirktais motociklais ir naudojami ypatingai lengvomis išsimokėjimo sąlygomis.

MOTOCIKLAI!

MOTOCIKLAI!

MOTOCIKLAI!

LOFFLER'S

MOTOR CYCLE RESALES

41 Gouger Street

ADELAIDE

TEL. C 1785

Vedybos

3 moterys: australė 21 metų tarnautoja, ukrainietė 22 metų mašininkė, ir australė 41 metų didelės fermos savininkė nori susirašinėti su vyrais. Adresas: Box J 1057, G. P. O., MELBOURNE, Vic.

Informacijos

RUBAI PASIEKĖ VASARIO 16 GIMNAZIJA

Pereitų metų pabaigoje Adelaidėje buvo prarastas rūbų ir avalynės vaujas skirtas Vokietijoje likusiems tautiečiams šelpti. Dabar Apylinkės Valdyba gavo iš gimnazijos direktoriaus laišką, kurį čia ištiesai patiekiam:

Malonūs mūsų Rėmėjai, siunčiu Jums gautųjų Gimnazijai drabužių aktą Nr. 480 bei pajamų kvitą Nr. 5662 ir reikiu padėką ALB Adelaidės Apylinkės Valdybai ir visiems apylinkės nariams už atsiųstas 4 dėžes drabužių mūsų moksleiviams. O šiais mokslo metais jų turime jau 203. Jų skaičius jau perėjo Rėmėjų Būrelių skaičių ir dėl to nevisi naujai atvykę mokiniai turi savo globėjus. Bet ir tuos reikia aprūpinti ir išlaikyti taip pat kaip ir visus kitus mokinius. Padidėjus mokinių skaičiui, kilo naujų rūpesčių Gimnazijai, bet tikimės, kad ir šiuos sunkumus nugalėsime, jei ir kiti mums padės.

Su geriausiais linkėjimais pas. A. Giedraitis Gimnazijos Direktorius

Sol. Pauliaus Rūtenio rečitalis per radiją

Birželio 29 dieną, pirmadienį, 8.30 val. vakare per ABC Adelaidės radio stotį 5 AN solistas Paulius Rūtenis dainuos Eugene d'Alberto, Hanse Pfitznerio, Franz Schuberto ir Richard Strauss'o kūrinis.

Kviečiame visus tautiečius su svečiais VAKARA kuris įvyks š. m. birželio mėn. 26 d., penktadienį, Osborne salėje, Gouger str. Bilietus galima gauti pas p. L. Gerulaitį ir prie įėjimo. Pradžia 8 val. vak. ALB Adelaidės Apylinkės Valdyba

VISI Į MUGĘ - KERMOŠIŲ!

Liepos 12 d., sekmadienį, šv. Jono parapijos salėje Melbourne, Soc. Glob. Moterų D-ja ruošia lietuvišką Mūgę - Kermošių. Reta pramoga vaikams, jaunuoliams ir suaugusiems. Čia rasime "Marginių" paviljoną su lietuviškais au dinių (juostos, staltiesės, pagalvėlės, prijuostės), lietuviškais medžio drožiniais, paveikslais ir kitais rankų darbais, kuriuos suinteresuotieji galės įsigyti vietoje. "Užkandinėje" - garuojantys karšti bulviniai kukuliai (cepelinai), vafliniai blynai, arbata, kava. "Cukrainėje" vaikų laukis riestainiai (baronkos), meduolinės "širdys", "baravykai", ilgi margaspalviai saldainiai bei "karvutės". Taipgi balionai, spalvotos kepurėlės. Suksis du "Laimės raitai" ir kiekvienas turės progos jais bandyti laimę. Medinių gražiai drožtų šaukštų, žemuogių (braškių) daigų ir kitų smulkmenų rasime taip pat. Zada ma ir staigmenų!

Pelnas skiriamas ligonių šalpai. Liepos 12 d. - visi į mugę!

Soc. Gl. Moterų D-ja

DANTŲ CHIRURGAS J. H. CUNNINGHAM

Oxford Chambers 192, North Terrace, Adelaide Telef: W2036

Specialybė: aukso karūnelės ir aukso tilteliai KALBAME VOKIŠKAI

Rezultatai: 4:1 Vyties naudai.

Siose rungtynėse nežaidė futbolu veteranas entuziastas B. Langevičius.

REZULTATŲ LENTELĖ

P. W. D. L. For. AG. Pt. Vytis 10-9-0-1-51-12-18

Camberl. 10-9-0-1-35-8-18

Polonia 10-7-0-3-30-13-14

West Tor. 10-6-1-3-29-21-13

Railway 10-5-1-4-23-29-11

Kingswood 10-4-2-4-27-20-10

Woodville 10-1-2-7-21-33-06

Thebarton 10-2-2-7-11-33-04

Col. L. Gard. 10-2-2-7-11-33-03

S. Adelaide 10-0-3-7-13-46-03

GYDYTOJĄ ČESLOVA KOCENĄ PRISIMINUS

Tolimos N. Gvinėjos saloje, užgėso Česlovo gyvybė, pilna energijos ir noro gyventi. Likimas palaužė vos pradėjus antrąją gyvenimo pusę, palaužė energiją ir norą dirbti savo darbą, kurį buvo pamėgęs ir jam atsidavęs.

Vilniečiams Jis buvo gerai pažįstamas ir mylimas. Vienas iš tų gydytojų, kurio durys bei širdis buvo adaras kiekvienam metu, kiekvienam pagelbos reikalingam žmogui.

Dirbdamas Vilniaus IV ligoninėje direktoriaus darbą, sugebėjo savo taktu ir šaltu galvojimu išvengti bet kokių nesusipratimų tarp lenkų - lietuvių tarnautojų bei medicinos personalo, kas tuo metu buvo tikrai sunku.

Vokietijoje, dirbdamas Amerikiečių ligoninėje, gražiai reprezentavo lietuvių vardą bei surado daug draugų ir užjaučiančių mūsų Tautą.

Emigracijai prasidėjus, atvyko į Australiją, kur neturėdamas galimybės dirbti savo specialybėje, išvyko į N. Gvinėją.

Neįprastas tropikinis klimatas palaužė jėgas ir planus ateičiai.

Užmerkei akis vienas, toli nuo savo brolio, seserų ir draugų, toli nuo gimtos žemės ir numylėto Vilniaus, į kurį taip dažnai nuklysdavai savo prisiminimais.

"Arai visuomet vieniši" - rašė Ibsenas. "Ir Tu likai vienišas tolimoj saloj, kur kas vakarą leidžiasi kruvina saulė ir vėjas nešioja smėlio dulkes, kur nėra gimtos žemės lengvumo ir jos šventos nesudrumstos ramybės.

Tavo dulkės pasiliks svetimojo žemėje, bet savo dvasia, dabar laisva ir nesuvaržyta, grįši ten, kur dar rasi laiko dulkių neužneštas savo pėdas, žydinčią vasarą, auksinį rudenį ir poilsį žalių beržų pavėsy.

Ir Tu ten sugrįžęs, perduok numylėtai žemei visų mūsų begalinį ilgėsį ir norą atgalios sugrįšti.

Vilnietis.

Sportas

VYTIS nugalėjo POLONIĄ 4:1

Prie dviejų tūkstančių žiūrovų, Vyties futbolo komanda įrodė, kad Vytis, taip kaip australų spauda buvo atsiliepusi, yra geležinė, kurios niekas nepajėgia pralaužti.

Teisėjo S. Thomson švilpukas - ir rungtynes pradėjo lenkai karštu ir greitu žaidimu ir jau pirmose žaidimo minutėse užgulė mūsų vartus.

Deja, mūsų geležinio gynimo: Sidabro, Čiplio ir Martusevičiaus ir vartininko Karsietis pralaužti negalėjo.

Jau septynintoje minutėje kairysis sparnas, Armonas gražiai praeina pro lenkų gynikus, pasuoja kamuolį Kitui, kuris kerta nesulaikomą įvartį. Mūsiškiai veda 1:0.

13 - tą min. teisėjas priteisė baudinį mūsų nenaudai iš 16 metrų.

Deja, mūsų vartininkas Karsietis nuostabiu šuoliu pavojų likviduoja.

Tuo pačiu mūsiškiai įgauna dar didesnį ūpą ir energiją.

23 min. puikiai pasuoja kamuolį Kitas į kairįjį sparną, kuris prasiveržia ir šauna, deja, vartininkas šį antpuolį likviduoja. Ir vėl lenkai užgula mūsų vartus. Bet dėl gero mūsų gynimo ir vartininko puolimai lieka likviduoti. Teisėjas skelbia pirmojo kėlinio pabaigą.

Antrame kėlinyje mūsiškiai savo švelniu ir techniškai pranašesniu žaidimu užgulė Polonijos vartus ir jau 8 min. trumpom ir žemom pasuotėm pralaužė Polonijos stiprų gynimą ir Virga fiksuoja į dešinį kampą - jau 2:0 mūsų naudai. 11 min. Kitas kerta dar vieną ir tuo pačiu užtikrina laimėjimą Vyčiai. 31 min. stiprus Kito šūvis, vartininkas bando laikyti, bet kamuolys atšoka nuo virpsto, kartoja Virba ir vėl į virpstą, ir kamuolys rieda į kaminį. Kampinį geras lenkų vartininkas likviduoja. 33 min. prasiveržus Polonijos puolėjui Vičikui per susigrūdimą kamuolys liečia tinklą ir rezultatą sušvelnina 3:1.

44. min. prasiveržęs, kaip iššauta rakieta, Martusevičius pasuoja kamuolį mūsų veteranui Sabaliauskui, kuris kerta į kairįjį kampą nesulaikomą ir gražiausią šių rungtynių įvartį.

Teisėjas skelbia rungtynių pabaigą ir rezultatas 4:1 Vyties naudai.

Siose rungtynėse nežaidė futbolu veteranas entuziastas B. Langevičius.

REZULTATŲ LENTELĖ

P. W. D. L. For. AG. Pt. Vytis 10-9-0-1-51-12-18

Camberl. 10-9-0-1-35-8-18

Polonia 10-7-0-3-30-13-14

West Tor. 10-6-1-3-29-21-13

Railway 10-5-1-4-23-29-11

Komisija Namams Įsigyti.

Savi namai

Adelaideje

Atsimenate, skaitytojai, vieną mūsų liaudies dainą? - Svetimaj šalelėje Sėdi brolelis nevalioj, Sėdi brolelis nevalioj.

O ir ateina senas tėvelis Ir atsiveda palšus jautelius, Ir atsiveda palšus jautelius.

-Oi, tėveli, tėvuželi, Tavo jauteliai čia negiliojoja, Tu mane jauną neišvaduoši.

Po tėvelio atėjo: močiutė-motinėlė su baltomis drobėlėmis; po močiutės jaunas brolelis su bėru žirgeliu ir po brolelio jauna seselė su aukso žiedeliu ir viskas, sako daina:

Čia negiliovo, Mane jauną neišvadavo. O kai, pagalios, - baigia ji: Atejo jauna mergelė Su raudonųjų šimteliais - Mane jauną išvadavo!

Taip darė mūsų senelių seneliai, kai jų brolelis, bekovodamas už laisvę, pateko nevalion. O mes, jų ainiai, ar kitaip padarysime, kai visa mūsų dvasios būtis - visos mūsų dainos, teatrai ir muzika, visi mūsų pobūviai ir pramogos, pateko svetimųjų žinion, jų nevalion? - Mes eisime senelių pėdomis: mes ginsime savo, lietuvių kultūros laisvę! Ir išvaduosime ją - sudėję šimtus ir tūkstančius svarų - mūsų daug yra! - mes pastatysime jai gražius, erdvius namus, kuriuose ji galės augti ir bujoti nepriklausomai nuo svetimųjų noro ir valios!

PASTABA: Sekmadieniais (ir be to dar visomis kitomis progomis) po pamaldų Šv. Juozapo salėje Namams Įsigyti Komisijos nariai priiminėja pinigų.

Sydney

Patirta, kad ALB Krašto Valdybos Pirmininkas J. Vaičaitis po 3 mėn. ligos ir turėtos operacijos pasveiko.

ALB Sydney Apylinkių: Bankstown, Cabramatta ir Sydney Pirmininkai J. Pranulis, E. Migevičius ir F. Sipavičius dalyvaujant Kr. V-bos p-kui J. Vaičaičiui, š. m. birželio mėn. 12 d. posėdyje aptarė bendradarbiavimo planus.

Po pasikeitimų, įvairiose organizacijose atstovai paskirti: The New Settlers League of N.S.W. p. p. Sadauskas ir J. Kizlaitis. The New Australians Cultural Association: G. Danta ir L. Zigaitis. The Regional Committee of Enslaved Nations: P. Sirgedas ir J. Bistrickas.

ALB Tautos Fondo Atstovybė pagal naują Tautos Fondo Statutą nuo 1.6.53 veikia nepriklausomai nuo ALB Krašto Valdybos.

Numatoma, kad Sydnejuje veikiąs Baltų Komitetas bus perorganizuotas pagrindinai steigiantis visų pavergtųjų Tautų Komitetui, į kurį atstovus skiria Centriniai Komitetai.

P.L.S.S. Australijos Rajono, Sydney Vietininkijos Vietininkui A. Plūkui pasitraukus, tas pareigas perėmė gyd. Kišonas.

Prie ALB Krašto Valdybos sudarytoji Istorinė Medžiaga Rinkti K-ja, kurią sudaro: pirm. J. Tininis ir J. Reizgys ir J.V. Kedys renka įvairią istorinę medžiagą, kaip Pasaulio Lietuvių Archyvo pageidaujama. Ji yra P.L. Archyvo įgaliojtinis Australijoje.

Nutarė statydingis sales, kurios aptarnautų Apylinkių reikalus t.y. susirinkimams ir savaigalio mokykloms Bankstown ir Cabramatta apylinkių atskirai, todėl pasunkina bendrą Sydnejaus lietuvių namų statymo organizaciją darbą.

Vykdomas organizacinis pasiruošimas steigti Savanorių - Kūrėjų skyrių Sydnejuje.

Birželio įvykių minėjimo proga Sydnejuje buvo išleistas "Open Letter", kurį pasirašė 9 tautybių atstovai. Jo originalas buvo paskirstytas: Secretary General of the United Nations Organization, President of the United States of America, Prime Minister of Great Britain, France and Australia.

JAU PATS LAIKAS pratesti prumeratą AUSTRALIJOJOS LIETUVIO II pusmečiui!

RUSAI KALTINA AMERIKIEČIUS DEL DEMONSTRACIJŲ

Dėl įvykusių Rytų Vokietijoje ir Českoslovakijoje demonstracijų prieš komunistinį režimą, kaip ir paprastai, rusų oficialūs organai ir spauda kaltina amerikiečius. Esą, Amerikos žvalgyba siunčia savo agentus į tuos "laimingus" kraštus ir ten varo savo griaunamąjį darbą.

Apie tai, kad viso to kaltininkai yra patys komunistai, sugriovę visų okupuotų tautų ūkį ir įvedę žiauriausią diktatūrą, komunistai tyli. Vis, mat, kaltės ieškoma kitur.

Adelaide

TRAGIŠKŲJŲ BIRŽELIO ĮVYKIŲ MINĖJIMAS

Birželio 14 dieną gražiai ir įspūdingai paminėti tragiškieji birželio įvykiai mūsų Tėvynėje.

Šia proga iškilmingas pamaldas atlikė šv. Juozapo bažnyčioje Kun. Dr. P. Jatulis, kuris savo pamoksle pažymėjo, kad kaip Katalikų Bažnyčia po trijų simtų metų persekiojimo ir priešpaudos išėjo laimėtoja, taip ir Lietuviai Tauta laimės prieš barbarizmą ir priešpaudą.

Toliau minėjimas buvo tęsiama St. Xavero katedros salėje. Minėjimą pradėjo Apyl. V-bos pirm. p. J. Lapsys, gi išsameng paskaitą laikė dipl. teis. L. Martinkus, dar kartą gyvais vaizdais priminęs birželio įvykių baisumus, kurie, deja, ten tęsiasi iki šios dienos.

Susirinkimas vienbalsiai priėmė p. B. Strauko perskaitytas rezoliucijas vadovaujantiems pasaulinę politiką asmenims, kuriuose prašoma neiti į jokių kompromisus su komunistais, kol visų tautų laisvė nėra atstatyta.

Minėjimo dalyje išklaudytas L. von Beethoveno Marcia fenebre iš simfonijos "Eroica", o taip pat gražiai suvaidinta scena iš dramos "Raistas", kurią vaidino Adelaidės Lietuvių Teatro Studijos aktoriai Z. Kučinskas ir N. Skidzevičius.

Minėjimas baigtas Tautos Himnu. Įspūdingas ir gerai paruoštas minėjimas buvo suorganizuotas Baltų Tarybos per radijo stotį 5AD. Pranešimas anglų kalba pilnai supažindino australus su mūsų taurą tragedija.

Dalyvis

KOLETAS ŽODŽIŲ DEL TEISININKŲ DRAUGIJOS VEIKLOS

Paskaičius "Australijos Lietuvis" šį metų birželio 13 d. numeryje visuotinio teisininkų draugijos narių susirinkimo aprašymą teko suabejoti kai kuriais teigimais ir nuopelnais.

Visu pirma, straipsnio autorius tvirtina, kad iškelus reikalą surašyti testamentus, mūsų spaudoje buvo pasisakyta prieš testamentų sudarymą. Skaitau abu Australijos lietuvių laikraščius, bet niekur neteko aptikti, kad kuriame nors būtų buvę pasisakyta prieš testamentų sudarymą. Atvirksčiai, abiejuose laikraščiuose tautiečiai buvo raginami testamentus sudaryti, nes likusis be testamentu turtas arba patenka valstybei, jeigu nelieka artimųjų, arba artimieji turi ilgai vargti, kol turtą įsisavina. Tiesa, spaudoje buvo kilusi polemika, bet ne dėl testamentų sudarymo reikalingumo, o dėl to, kad teisininkų draugija neteisėtai per spaudą išaiškino veikiančius Australijoje testamentų sudarymo reikalus nuostatus.

Teisininkų draugija linkusi į savo aktyvą įsirašyti ir Moterų Draugijos nuveiktus darbus, nes Moterų Draugijos pirmininkė buvusi teisininkė. Kad Moterų Draugija dirbo ir dirba gerą mūsų bendruomenėje apie tai niekas neabejoja, bet, kaip sau norite, mano įsitikinimu tai asmeniškai nuopelnas tiek buvusios tiek dabartinės pirmininkės ir jų aktingų bendradarbių, bet ne teisininkų draugijos.

Toliau aprašyme tvirtinama, kad "ne be teisininkų moderuojančios įtakos praėjo darnus ir darbingas A.L.B. Tarybos suvažiavimas Adelaidėje". (pr. m. gruodžio 29 - 31 dienomis). Apie teisininkų reikšmę tame suvažiavime leisime vienam to suvažiavimo atstovui, Pulgiui Andriūšiui, pakartoti žodžius, pasakytus baigiant suvažiavimą: "... Suvažiavimas baigiasi, šobles kiškime atgal į makštis ir pagalvokime ... Ko mes čia susirinkome? Ar tam, kad iš visos Australijos suvažiavę, peštumėmės dėl paragrafų, statutų? Ponai, ne mes dėl tų statutų esame, bet statutai dėl mūsų! Prisipažinkime, ar mes, iš šito suvažiavimo išsiskirstę po visą Australiją, būsime išsivežę įkvėpimo, dvasios pakilimo, naujų idėjų kultūros ir lietuvių darbui? Ne, mes parsiveisime pilnas galvas paragrafų ..." ir t. t.

Be abejo, geras dalykas, kad teisininkų draugija egzistuoja ir dirba, bet nereikia savo reikšmės pervertinti.

Neteisininkas